





EL  
TITELLAIRE

Miquel Roig



-Per la Sílvia, que coneix els personatges millor que jo.

-Per la meva família, a qui els hi ha estat prohibida la lectura  
del llibre fins ara.

-Per la Xènia, que ha estat al meu costat mentre escrivia.



La troballa afortunada d'un bon llibre  
pot canviar el destí d'una ànima.

**Marcel Prévost**





## ÍNDEX

LA MORT.....	11
LA DONA DE LA CASA.....	15
L'ÚLTIM ADÉU.....	19
MÉS SOLA.....	25
EN MARXA.....	31
LA CARTA.....	37
EL TRACTE.....	41
EL LLIBRE.....	49
LA NOVA.....	53
LA PETICIÓ.....	57
LA SEGONA DILIGÈNCIA.....	63
L'HOME ONÍRIC.....	67
ÈXIT.....	75
L'ARQUEÒLEG.....	79
L'HABITACIÓ.....	85
EL VIATGE.....	91

ILURO.....	99
LA TROBADA.....	105
SOSPITES.....	111
CONFESSIONS I PROPOSTA.....	119
L'ENGANY.....	127
MAQUINÀRIA EN MARXA.....	129
L'AUTOR DEL LLIBRE.....	133
EL TITELLAIRE.....	141

## LA MORT

**V**a acabar el capítol que estava llegint i, tot seguit, va tancar el llibre amb suavitat. El va deixar sobre la tauleta de fusta que tenia al costat i va expulsar una glopada de fum de pipa per la boca.

La simfonia dels troncs de fusta cruixint per l'escalfor de les flames de la llar de foc i la pluja repicant contra els vidres sempre li havia semblat relaxant i molt agradable. Es va aixecar i va acostar les mans al foc per escalfar-se-les. Era octubre però començava a fer fred, i més en aquella habitació tan enorme. Es va dirigir, a continuació, cap als finestrals de la biblioteca per observar el carrer, que era buit. Potser finalment la gent s'havia adonat que estar al carrer era desaprofitar la vida i no aportava gaire bo a la societat.

De sobte va veure com una diligència que travessava el carrer Argentona de dalt a baix es parava davant de casa seva. En va baixar un home gran amb barret de copa negra que va obrir les grans portes de fusta que donaven la benvinguda a qualsevol que volgués entrar a la residència dels Terras. Va sentir com l'home donava uns cops forts a la petita porta que hi havia després de les altres i com algú l'obria. Va esbatanar un dels finestrals per sentir què deien les veus. La seva esposa era qui havia sortit a rebre el

## LA MORT

desconegut. Van acabar la conversa ràpidament i, llavors, l'home va pujar de nou a la diligència i el conductor va esperonar els cavalls amb les regnes perquè es comencessin a moure.

En Francesc Terras va tancar el finestral i es va asseure a la butaca de nou, tot esperant que la seva esposa li comunicés la nova. Va sentir com la senyora Terras pujava per l'escala de marbre que conduïa a la seva biblioteca i, més amunt, als dormitoris de la casa. De seguida va sentir com ella picava la porta.

- Ara surto – va dir el senyor Terras amb tranquil·litat.

Ningú tenia permís per entrar a la seva biblioteca per raons obvies: tot el que hi havia dins aquella habitació era el que l'havia format a ell com a persona, tot el que sabia estava allà dins, els seus raonaments, la seva opinió sobre el que l'envoltava... Tot es podia trobar allà dintre. Si algú entrava a l'habitació era com si entrés dins el seu cervell. Ni tan sols la seva dona hi podia entrar.

Es va posar de nou la pipa de fumar a la boca i es va dirigir cap a la porta. Va girar el pom i va obrir una mica. Va passar pel petit espai que havia obert i es va quedar plantat davant la senyora Terras, que portava un mocador a les mans. La seva dona tenia quaranta dos anys, gairebé els mateixos que ell, i sempre vestia amb delicades robes de colors granats o negres. El cabell el duïa recollit en un monyo alt perquè, segons deïa, no suportava notar els cabells a la cara.

- Digues, què vols? Estava llegint i m'has espantat quan has picat a la porta.

## EL TITELLAIRE

- Francesc, ha vingut un home.
- No ho he sentit, estava immers en la lectura d'un llibre molt interessant – va dir tot movent la pipa amb la mà dreta.
- Escolta, t'he d'explicar una cosa– va dir ella mentre abaixava el cap–. Han trobat en Joan mort a la seva impremta – va acabar de dir ella. – Segons m'ha dit l'home s'ha emborratxat i, quan anava a tancar la impremta per marxar cap a casa, ha caigut i s'ha donat un cop al cap que l'ha mort a l'instant –va comunicar-li amb una expressió incrèdula-. De qualsevol manera, demà se celebrarà l'enterrament a la basílica.

Es va quedar quiet, amb la mirada perduda i la pipa a la mà. La senyora Terras es va girar i va baixar les escales en direcció al saló principal.

Ell es va asseure al sofà del replà de l'escala pensant.

No havia experimentat mai un mal semblant. Un amic amb qui havia compartit tants moments, bons i dolents, des de que tenia memòria. Havien crescut junts, fins i tot havien viatjat junts amb les seves famílies quan la seva mare era viva, i ara, de sobte, havia marxat sense fer soroll. Mai més tornarien a riure, mai més s'abraçarien com ho havien fet tantes vegades. Mai més. Un tros de la seva vida s'havia esvaït.

Francesc Terras i Joan Vives havien viscut junts des de petits. Els pares de tots dos s'havien conegut durant la festa major de la ciutat i des d'aquell dia ells dos, amb poc més de cinc anys es van fer

## LA MORT

molt amics. Fins a dia d'avui, havien estat sempre junts, es veien sovint per parlar i compartien aficions. Joan Vives tenia l'única impremta de la ciutat de Mataró, i estimava els llibres tant com en Francesc. Als estius solien viatjar a Puigcerdà i hi passaven dies llegint tranquil·lament sota els avets. Però això s'havia acabat de sobte.

I s'havia acabat d'una manera estranya en ell. Beure fins la mort? Només alguna problema molt greu o la preocupació més estremidora podien haver-lo portat a aquesta situació.

Uns minuts després va entrar a la biblioteca i es va dirigir a una de les llibreries. Les fustes que aguantaven els antics exemplars estaven arquejades pel pes dels volums i al costat dels llibres hi tenia una fotografia en blanc i negre del dia que van anar a l'ermita de Bell-lloc amb el seu amic Joan Vives. Cadascun subjectava un llibre entre les mans. Tots dos somreien.

Es va girar i es va asseure a la butaca davant el foc. Al cap d'unes hores, les flames es van consumir i la sala va quedar a les fosques.

## LA DONA DE LA CASA

**L**a senyora Terras va sentir des del menjador com el rellotge de peu tocava les vuit. Faltava una hora per la inhumació. Es va aixecar i va deixar les agulles de fer mitja a la taula de fusta que presidia l'enorme sala d'estar de la família.

Es dirigia cap a la porta del menjador, bellament decorada amb vitralls, però de sobte el seu marit la va obrir abans que ella. Se'l va mirar de dalt a baix. Vestia un abric llarg de color negre i el seu usual barret de copa fosc fabricat amb pell de cavall. A la mà dreta hi portava un anell que havia heretat del seu pare amb una gran inicial d'or, la lletra "T" del seu cognom. Sempre portava a la mateixa mà un bastó, no perquè l'ajudés a caminar, ja que no tenia cap problema a les cames, senzillament perquè el feia més elegant. El seu rostre mostrava una expressió seriosa i tenia els ulls lleugerament vermells.

- Puc venir a l'enterrament? – li va preguntar ella.
- Tu? – va respondre el senyor de la casa-. No és necessari, ni adient. Un enterrament és l'últim adéu, la darrera mirada i, sincerament, vull anar-hi sol i crec que així ha de ser.
- Segur que no vols que vingui? La companyia és molt necessària en aquests moments, Francesc, tu ho saps millor que ningú... – li va recordar ella.

## LA DONA DE LA CASA

- Vaig estar sol quan es va morir la meua mare i me'n vaig sortir tot sol, creu-me. A més a més, no ho entens? M'he passat tota la vida gaudint de bons moments amb en Joan. Ell i jo, sols. Amb qui estàvem quan anàvem a la muntanya a llegir? Amb tu? No. Sempre hi anàvem sols. És que anàvem amb tu al cafè? No, hi anàvem sols. Ell i jo ens enteníem molt més del que tu i tothom podeu comprendre... Ens enteníem en el silenci, les nostres mirades tenien veu pròpia, encara que ningú més la sentís. M'he quedat sol, ara, i sol vull anar a l'enterrament d'en Joan. Queda't fent mitja o cuidant el jardí, que tant t'agrada.

Què volia que fes sinó? Les serventes feien la resta de feines de la casa, que per això les tenien i, a més, ella i en Francesc ben poques vegades sortien al carrer. El senyor Terras sempre havia temut una cosa per sobre de qualsevol altre: que la seva dona s'enamorés d'un altre home i quedés amb ell. Per culpa d'aquesta mania no la deixava sortir mai sola al carrer, i sempre que la senyora Terras volgués marxar de casa ho havia de fer acompanyada del seu marit. Però hi havia un problema, i és que ell mai volia sortir de casa si no era per una gran necessitat, preferia quedar-se enclaustrat a la seva biblioteca. En canvi a ella sí que li hauria agradat parlar amb les amigues pel carrer o simplement passejar... Però no podia.

Si almenys hagués pogut agafar un llibre de la biblioteca... Ah, llegir! Aquest era el seu desig més anhelat. Quants anys feia que no llegia? Des de ben petita, quan el seu pare li regalava cada mes un llibre embolicat en un paper de color vermell i cintes blanques.



## EL TITELLAIRE

Hauria estat molt plaent per a ella poder anar a comprar un llibre, però com que en Francesc, per prevenir-se de qualsevol possible adulteri, preferia que no sortís sola, no s'ho podia permetre. Com a última opció, en diverses ocasions li havia demanat d'agafar algun llibre de la seva biblioteca o, com que no volia que hi entrés, que li donés ell mateix.

- Saps que m'encantaria llegir tots els llibres que guardes a la teva biblioteca, però ets absolutament contrari a deixar-me'n cap – li havia dit alguna vegada ella.
- Prou saps quina és la meva opinió sobre aquest assumpte. El que llegim són experiències que ens fan ser qui som, i tu ets molt diferent de mi i vull que ho segueixis sent.

És clar que era diferent a ell. Ella estava lligada a casa, havia de fer tot el que en Francesc li manava fer, per això era el senyor de la casa. Però ella feia un temps que no estava disposada clausurar-se a la gran residència de la família Terras. La única cosa que li deixava fer era convidar alguna amiga a casa seva i prendre cafè, però només ho havia pogut fer un parell de vegades. Per a ella això era festa grossa, però les seves amigues preferien passejar pel carrer amb els seus marits en comptes de passar-se tota una tarda tancades a casa assegudes en una cadira prenent cafè sense poder parlar amb tota la gent que les esperava a fora.

- Molt bé, ves-hi tu sol, doncs – va dir finalment.

Ell es va girar amb un moviment brusc i va tancar la porta deixant-la dins la sala d'estar.

## LA DONA DE LA CASA

Ella es va asseure a la butaca que més li agradava, va tancar els ulls i va deixar que la son l'abracés. Va somiar que tenia poc més de vint anys i que es casava. El seu marit no era Francesc Terras, sinó un home alt i ros sense rostre. L'escena va canviar ràpidament, i ja no es trobaven al casament, sinó de viatge de nuvis.

El senyor Terras no havia volgut viatjar mai més lluny de Catalunya, així que ni la Montserrat ni el seu marit n'havien sortit mai. A ella li hauria agradat.

En el seu somni va veure com ell, davant un monument que desconeixia, li regalava una pila de llibres per llegir. L'escena va tornar a canviar. Ara es trobava al mig del carrer envoltada d'homes i dones i nens i nenes que xerraven i reien mentre caminaven sense direcció. El seu marit conversava amb les seves amigues i també amb d'altres homes que passaven per allà i, per davant seu, la seva filla rossa avançava amb passes petites que per a ella semblaven de gegant. Portava un vestit rosa clar cenyit a la cintura per uns llaços de color blanc decorats amb flors de roba.

De sobte es va sentir un tro que va despertar la senyora Montserrat Terras. Tant de bo s'hagués quedat atrapada en aquell somni. De totes maneres, ella el recordava, i amb això en tenia prou.

## L'ÚLTIM ADÉU

**E**n obrir la porta d'entrada de la residència dels Terras el senyor de la casa va notar com l'aire fresc li colpejava la cara. Es va apujar el coll de l'abric llarg perquè li tapes la gola, va posar-se bé el barret de copa negra i va sortir al portal per la porta petita.

Va mirar a dreta i esquerra del carrer com feia sempre abans de fer un pas i, finalment, va trepitjar les llambordes humides del carrer Argenton. Havia plogut molt durant tota la nit, però per uns moments el temps semblava haver-se calmat en solidaritat als assistents a l'enterrament del seu amic Joan Vives.

En Francesc sentia una sensació molt estranya dins seu, una barreja entre tristesa i ràbia. Tristesa perquè havia perdut la persona que més s'assemblava a un germà, i ràbia perquè havia marxat de la pitjor manera possible. L'embriagament és una mort poc digne per una persona tan magnífica.

“Segur que hi va molta gent”, va pensar Francesc Terras. El senyor Joan Vives era un dels personatges més coneguts de la ciutat de Mataró, ja que posseïa la única impremta de la ciutat, on naixien tant els setmanaris locals com alguns llibres que s'havien comercialitzat arreu del país.

## L'ÚLTIM ADÉU

Va girar a la dreta per dirigir-se cap a la basílica de la ciutat on se celebrava la cerimònia quan de sobte va començar a sentir moltes veus. Va aixecar la vista i va poder adonar-se que el carrer era ple de gent que es dirigia a l'enterrament. El senyor Francesc sabia del cert que, tot publicant aquestes obres, el seu company d'aventures i de lectures havia fent molt bons amics i establert relacions amb gairebé tothom a la ciutat, així que no era estrany veure tanta gent al carrer.

Va tornar a girar, aquest cop per encaminar-se cap a un dels carrers més estrets de la ciutat. La gent s'aglomerava en aquells poc metres fent que hi hagués poc espai per moure's però, tot i els inconvenients, el senyor Terras va aconseguir deixar el carrer enrere i arribar a la plaça on es trobava l'entrada al temple.

Les portes eren obertes, tal i com va deduir per la gent que hi havia a l'interior, des de feia un bona estona.

Ell també hi va entrar. L'enorme basílica havia estat construïda amb murs gegants i la poca llum que il·luminava l'escena només provenia de les espelmes col·locades a les pesades pedres dels murs. Això creava un ambient fred i humit que li feia pessigolles al nas i li provocava una sensació de formigueig a les puntes dels dits de les mans.

Es va dirigir a l'altar. Allà a prop hi va veure el que gairebé era un familiar dins un caixa de fusta, el lloc on menys hauria desitjat estar. Va reflexionar uns instants abans de mirar-lo a la cara. Valia la pena passar aquell mal moment quan veies allò? No, millor no veure el seu amic una última vegada. Volia recordar per sempre

## EL TITELLAIRE

aquell somriure que l'acompanyava, el seu vestit de color blau marí i el llibre a la mà, i si veia a aquell amic seu immòbil amb el rostre seriós, els ulls tancats i les mans sobre l'estómac, no la podria oblidar mai.

Es va asseure en un dels bancs de fusta fins que va començar la cerimònia patint fred a l'esquena i recordant els bons moments que havien viscut junts. Els dolents els havia oblidat, o potser no havien existit.

Van passar familiars de Joan Vives per l'altar a llegir pregàries i fer discursos sobre la seva vida. Cap li feia honor, perquè ningú el coneixia tant com en Francesc, que si hagués tingut els ànims suficients per aixecar-se, hagués improvisat un discurs sobre l'amor del seu amic per la cultura.

En acabar la cerimònia, es va voler quedar assegut al banc durant uns instants. Els ulls se li van negar de llàgrimes quan uns homes vestits de negre de cap a peus van aixecar el fèretre. De sobte, un home gran se li va acostar i es va quedar palplantat davant seu sense dir res.

- Què vol, vostè? – va dir Francesc Terras mirant el terra.
- Només serà un moment, li ho prometo – va respondre el vell.

Perquè l'havien de molestar en aquell moment tan delicat?, va pensar el senyor Terras. No sabia qui podia ser, ja que coneixia ben poques persones i, a més, havia perdut la relació amb elles,

## L'ÚLTIM ADÉU

quan va decidir dedicar la seva vida a la lectura tancat a la seva biblioteca.

- Sóc el notari del senyor Joan Vives. M'ha dit una senyora que hi havia al banc del darrere que vostè és... esperi un segon... – va llegir un paper que portava a la mà-. Francesc Terras, és correcte? – va dir mentre el mirava.
- Sí, jo mateix. Què necessita de mi?
- Com vostè sap, el senyor Vives no tenia ni dona ni fills. Veurà, el seu amic li ha deixat en herència el seu bé més preuat, senyor Terras.

Francesc Terras va aixecar la mirada esperant que el notari seguís parlant, però semblava que s'havia quedat mut.

- I doncs? Què m'ha deixat en herència?
- Senyor Terras, s'ha convertit en l'únic mataroní amb una impremta.

I així, alguna cosa dins seu, no sabia què, va esclatar. Un somriure li va aparèixer a la cara i, mentre el senyor notari li donava el paper vell que assegurava que el que li acabava de dir era verídic, es va aixecar, va agafar el bastó que el feia elegant, es va acomiadar del desconegut i va marxar corrent cap a la residència Terras.

Mentre corria pel carrer, xop per la pluja que tornava a caure, es va adonar de la importància del que li acabava de dir el notari. La impremta era el bé més preuat del seu amic Vives, i l'havia tractada com si fos la seva pròpia vida, i ara li havia atorgat a ell, el senyor Terras, la persona que més havia llegit de tota la ciutat, el propietari d'una gran biblioteca a casa seva, un savi que, per sobre

## EL TITELLAIRE

de tot, el que més estimava eren els llibres i la lectura. Ara, amb la impremta podria publicar llibres, revistes, diaris setmanals o mensuals. Podria publicar el que fos. Una nova etapa començava que estava segur que li marcaria la seva vida.

Un fort tro que segur que va despertar a tot aquell que encara dormia el va allunyar dels seus pensaments i es va adonar que ja havia arribat a casa.

Aquell va resultar ser, curiosament, el dia més trist i, alhora, el més feliç de la vida de Francesc Terras.

# L'ÚLTIM ADÉU



## MÉS SOLA

**E**ncara mig adormida a la butaca de la sala d'estar, va sentir com algú colpejava les grans portes de fusta del portal de casa seva. Es va aixecar lentament, va obrir les portes envitrallades del saló i es va dirigir a l'entrada de la casa.

La gran residència dels Terras va ser heretada pel seu marit quan el seu pare, un reconegut banquer de la ciutat, va morir, anys enrere.

Malgrat l'enorme fortuna de la família, la vida de Francesc Terras no havia estat un camí de roses. Quan ell era un adolescent la seva mare va caure en una malaltia que tenia difícil cura. De totes maneres, agafant-se a la última i petita possibilitat de supervivència, el pare de Francesc Terras va comprar una casa del carrer a una família amiga i la va revendre pel doble del preu. D'aquesta manera van poder pagar un metge que va prometre curar la malaltia de la seva dona. Però l'esperança va durar ben poc. La malaltia avançava ràpidament i, malgrat els esforços del metge, aquesta va prendre la vida a la mare de Francesc Terras. El metge va tornar la meitat dels diners a la família, sentint-se culpable pel que havia passat, i no en van saber res més.

## MÉS SOLA

Al cap d'uns anys, la família Horta i el senyor Terras van acordar casar els seus respectius fills, Francesc Terras i Montserrat Horta, per potenciar l'economia d'ambdues famílies.

El pare de Francesc Terras va morir poc abans del casament, i quan es va consumir el matrimoni entre ell i Montserrat Horta van heretar la gran casa de la família Terras i la seva fortuna, i així van poder viure-hi sense haver de preocupar-se pels diners i, fins i tot, podent pagar minyones que tenien cura de la casa.

La senyora Terras va obrir la petita porta que donava pas al portal i, a continuació, va obrir les dues grans portes de fusta que, finalment, permetien accedir al carrer a tot aquell qui sortís de la residència. Davant d'aquestes, xop per la pluja, hi va trobar el seu marit, amb un somriure als llavis, que la va rebre, per pròpia sorpresa seva, amb una forta abraçada que la va deixar molla.

- Què et passa, Francesc? – va preguntar ella mentre el seu marit entrava a la casa.

La situació era ben estranya. Ell tornava de l'enterrament del seu millor amic somrient i, a més, l'estrenyia fort entre els seus braços com temps enrere havia fet.

- Entra a l'estudi, tinc una cosa molt important que explicar-te – va dir ell il·lusionat.

La senyora Terras va entrar a la casa i va tancar la porta petita. A la seva esquerra hi havia una altra porta que portava a l'estudi de la casa, un lloc poc freqüentat ja que ell es passava tot el dia a la biblioteca del pis superior, i ella a la sala d'estar o al jardí.

## EL TITELLAIRE

El senyor Terras es va treure el barret de copa i el va deixar al penja robes que hi havia a l'interior. Ella va entrar darrere seu dient:

- Què ha passat? Permet que et digui que veig estrany que tornis de la basílica tant alegre... Anaves a un enterrament, no un festa d'aniversari, oi? – va dir ella somrient.
- Montserrat, la vida dona moltes voltes, com ja ha demostrar en diverses ocasions, i avui n'ha fet una que no sabem a quin destí ens porta.

Francesc Terras encara no s'havia assegut i es treia l'abric llarg per deixar-lo també al penja robes. El bastó li havia caigut a terra i semblava no haver-se'n adonat.

Finalment va seure, es va posar bé la camisa i, amb els colzes recolzats a les cuixes i les mans obertes va cridar:

- He heretat la impremta d'en Joan! – i amb una riallada es va aixecar de la cadira i va girar sobre sí mateix.

Ràpidament molts pensaments van passar pel cap de la senyora Terras, pensaments contradictoris. Ella sabia que això era molt important pel seu marit, però potser ho era tan que descuidaria encara més el seu matrimoni amb ella i estaria més sola. A més, això volia dir que haurien de destinar molts recursos en la impremta, i potser haurien d'acomiar alguna de les minyones.

De qualsevol manera, la notícia semblava ser bona, perquè això obligaria el seu marit a sortir de la maleïda biblioteca que el tenia empresonat a voluntat pròpia i no deixava que la llum del sol li

## MÉS SOLA

toqués la pell. Potser així passarien més temps junts. Potser, a més, ella podria llegir els textos que publicués a la impremta, i això era el que més il·lusió li feia.

Havent pensat tot això, es va aixecar i el va felicitar amb tota sinceritat. Uns instants després, ell va anar a dir-ho a totes les minyones de la casa amb tanta il·lusió i eufòria que fins i tot elles es van posar a riure i felicitar-lo, conscients de la importància que tenia per a ell.

Aquella mateixa nit, mentre anaven a dormir, en Francesc va dir a la Montserrat:

- Escolta'm un moment, t'he de dir una cosa. He pensat que per engegar el negoci puc intentar publicar les revistes locals com en Joan feia, i així la impremta començarà a tenir renom. Quan hagi passat un temps la gent vindrà a portar-me escrits per publicar, i serà llavors quan aconseguim el nostre objectiu, Montserrat. El nostre llegat al món serà la millor obra que puguem publicar, buscarem el llibre que ens faci coneguts arreu, i serà com un fill nostre.

La senyora Terras havia quedat estèril a causa d'una caiguda al jardí feia uns anys, i això li havia causat un dolor incurable. La il·lusió de la seva vida hauria estat tenir una filla i educar-la, veure-la créixer, anar al sastre a prendre-li mesures perquè li cusis vestits de festa... Però això se n'havia anat a norris en una fortuïta caiguda.

## EL TITELLAIRE

A més, el seu marit tenia un amor tan gran cap a la literatura que era capaç de considerar com a fill seu un llibre, fet que la va preocupar. Si això era així, segur que faria el que fos per aconseguir publicar un llibre que els fes famosos, i no volia que les seves vides perdessin la tranquil·litat que les caracteritzava per l'arribada de la impremta a les seves mans.

Llavors ella li va recomanar que no es capfiqués amb la impremta, que no calia publicar el llibre més llegit de la dècada ni buscar descobriments inèdits per fer-se coneguts... Que podien ser una impremta modesta com la majoria. A més, li va agrair que volgués tenir una... una filla, tal i com ell havia anomenat el llibre. Però, també li va dir que un llibre mai seria un ésser humà.

Així ell va anar a la biblioteca a llegir per primera i última vegada aquell dia i ella es va ficar directament al llit intentant recuperar el somni fabulós d'aquell matí amb el seu marit ros, les seves amigues parlant animadament al voltant d'una taula i la seva filla vestida amb les robes roses.

## MÉS SOLA

**EN MARXA**

**U**nes setmanes després de rebre la notícia, el senyor Terras va contactar amb uns homes de Mataró que l'ajudarien a traslladar la impremta del local on havia estat des dels seus inicis fins al seu nou emplaçament: els soterranis de la residència Terras. Havien acordat traslladar la maquinària quan hagués passat un mes, així les minyones de la casa haurien disposat del temps necessari per condicionar la zona. S'havien de treure totes les andròmines antigues que hi havia guardades i, evidentment, fer-hi una acurada neteja.

Mentre tot això passava, el senyor Terras va pensar que seria convenient buscar algú que volgués publicar alguna cosa a la seva impremta, encara que fos una publicació modesta, per començar a fer funcionar la maquinària. D'aquesta manera, ràpidament va pensar en un amic seu que valorava gairebé tan com ell la literatura, i que alguna vegada li havia comentat que havia escrit petites històries que tenia guardades en algun calaix de casa. Com que en Francesc estava massa ocupat llegint a la biblioteca, li va enviar una carta citant-lo a casa seva, on li proposaria publicar un recull d'històries.

Un dimecres com qualsevol altre, el senyor Terras es va llevar, va esmorzar el mateix de sempre i, a continuació, es va tancar a la

## EN MARXA

biblioteca a llegir, evidentment. S'acostava l'hora de dinar quan una minyona va trucar la porta. Ell va sortir al replà de l'escala subjectant la pipa amb les dents i li va preguntar:

- Passa alguna cosa?

Ella li va contestar:

- Ha arribat un home. Diu que és amic seu i que vostè l'està esperant. Que el va citar aquí per carta.
- Ah! Té tota la raó, ja no recordava que l'havia citat avui. Ara baixo, digues-li que s'espera a l'estudi.

Va tornar a entrar a la biblioteca, va tornar el llibre que havia estat llegint a la prestatgeria i es va dirigir a l'escala encara amb la pipa a la boca. Va baixar fins al saló de la casa, on hi havia la seva dona conversant amb una minyona.

- Bon dia, Francesc. Ha vingut en Terenci, no sé pas què deu voler – li va dir la seva esposa.
- Sí, ja ho sé, jo mateix el vaig citar. Vaig a rebre'l i anirem als jardins a passar l'estona.
- Molt bé, feu, doncs – li va dir ella encuriosida.

Tot seguit, el senyor Terras va passar per les portes de la sala dirigint-se a l'estudi. En va obrir les portes i, a dins, dret observant els retrats que decoraven l'habitació, hi va trobar el seu amic Terenci, un home adinerat que vestia riques robes amb botons de plata. Portava el cabell, negre com la nit, pentinat endarrere i, sobre el nas, unes ulleres d'estil "Quevedo". La seva barba espessa



## EL TITELLAIRE

i curta i el seu bigoti, que gairebé li tapava la boca, imposaven respecte a tot aquell que li dirigís la paraula.

- Quant de temps ha passat! – va ser la salutació de Francesc Terras al seu vell amic.
- Francesc! – li va contestar ell mentre es dirigia on era el seu amic Terras per abraçar-lo amb força.

Després de l'abraçada va venir una forta encaixada de mans per renovar l'amistat que havia perdut intensitat al llarg dels anys.

- Com és que em volies veure? – va preguntar en Terenci al senyor Terras.
- Anem a caminar al jardí, ara t'ho explico tot.

Van sortir de l'estudi i van travessar el saló per anar als jardins de la casa. Malgrat el sol que il·luminava les flors del jardí, es notava que s'acabava la tardor i cada cop feia més fred.

- Com ja deus saber – va començar el senyor Terras – en Joan em va deixar en herència la impremta.
- És clar que ho sé! No hi ha ningú que no en parli! – va riure el seu amic-. Estic segur que et fa molta il·lusió, oi?
- No t'ho nego pas, ja em coneixes. Bé, d'aquí unes setmanes la instal·laran als soterranis de la casa i m'agradaria començar a publicar el més aviat possible, així que, com ja et deus ensumar, et vull proposar de publicar aquell recull d'històries que tens guardades a casa. Què et semblaria, Terenci?

Va esperar pacientment la seva resposta xuclant la pipa amb un somriure, estava segur que no rebutjaria tan deliciosa oferta.

- Bé - va començar ell -, no et puc negar que se m'ha il·luminat la cara... Sempre fa il·lusió, poder publicar un llibre, per petit que sigui. Però t'he de ser completament sincer, la veritat és que últimament viatjo molt sovint a Madrid per temes de feina i seria convenient no embolicar-me en la publicació d'un llibre. T'ho agraeixo de tot cor, però ara mateix ho veig molt difícil. Una publicació requereix temps i, sobretot diners, amic meu, i em manquen totes dues coses.

Mai s'havia endut una decepció tan gran. De sobte totes les seves expectatives es van esvaïr. Estava segur que la gent llegiria el llibre i que els hauria agradat, però semblava que ell no estava interessat en tan deliciosa oferta. Decidit, li va dir:

- Escolta'm, Terenci. Si és cosa de diners, jo mateix puc pagar una quantitat del cost total de la publicació. He de contribuir d'alguna manera a que la meva impremta es conegui arreu, així que no seria un sacrifici massa gran.
- De veritat, em sap greu, però millor que ho deixem córrer, Francesc.

Ho va intentar una última vegada.

- No et preocupis, Terenci, seguiré buscant algú que vulgui publicar la seva obra. És una llàstima, de totes maneres, estic segur que hauria estat tot un èxit.

## EL TITELLAIRE

- No insisteixis, amic meu, saps que un no, és un no.

El senyor Terras no va voler insistir més. L'experiència li deia que valia més no deixar refredar les coses, potser més endavant, quan no viatgés tant i acceptaria reprendre la publicació.

Tot seguit, el senyor Terras va acompanyar en Terenci a la sortida de la casa.

Es van acomiadar amb una efusiva abraçada i un esperançador “a reveure”, i el senyor Terras va anar al menjador, on la seva dona estava asseguda a taula esperant-lo per començar a dinar.

- Què heu parlat? – li va preguntar ella.
- Res important, simplement hem recordat vells temps.

No va voler informar del recent fracàs a la seva dona, no era una bona manera de començar el dinar, ni una bona manera d'engegar l'empresa.

- D'aquí uns dies visitaré l'Eudald, el propietari del Setmanari de Mataró. Li vull proposar un negoci.
- Ben fet – es va limitar a dir ella.

Quan van acabar de dinar ell es va tancar a la biblioteca altre cop i ella va anar a cuidar el jardí.

EN MARXA

## LA CARTA

- Ha arribat un paquet, Elgio! – va sentir des del menjador, on llegia una llibre sobre la història de Florència.

Elgio, el que anys abans havia estat el prestigiós arqueòleg d'aquella famosa ciutat, es va aixecar de la cadira, es va treure les ulleres i va dirigir-se a l'entrada de la modesta casa on residia amb la seva germana i la seva mare.

La senyora, vella i grassa amb el cabell recollit en un monyo, l'esperava al costat de la porta sostenint un paquet entre les mans arrugades. Estava embolicat en un paper vell i tancat amb un segell de color morat.

Li va agafar el paquet i, donant-li les gràcies per haver rebut al carter, es va dirigir de nou al menjador, on hi havia la taula que li feia d'estudi. Una vegada assegut a la seva butaca, el va posar sobre la taula. No hi va veure res escrit, així que va arrancar el segell i va treure el paper que embolcava el paquet. Va trobar una caixa de cartró que també va obrir i, a dins, hi havia una carta i un llibre. Abans de tot, va agafar la carta i la va desplegar. Hi va llegir:

*Apreciat Elgio,*

## LA CARTA

*Em dirigeixo a tu perquè et necessito. Sóc conscient que et manquen els diners i la feina, de manera que he pensat una estratègia que et faria recuperar la riquesa que fa uns anys posseïes.*

*Amb aquesta carta t'adjunto els papers on he escrit un llibre titulat "Iuro", l'he escrit jo. Com a tu, em comencen a mancar els diners, així que he escrit aquest llibre sobre la història de la meua ciutat, Mataró, per publicar-lo i aconseguir-ne de nou.*

*Com tu mateix saps, a la ciutat de Mataró no s'hi han realitzat gaires excavacions arqueològiques i es desconeix la major part de la seva història antiga, així que m'he pres la llibertat d'inventar-me la major part de la història perquè soni creïble, però això és irrellevant.*

*L'objectiu és publicar el llibre i aconseguir molts beneficis, perquè la gent sembla estar interessada en conèixer la història de la ciutat, però cap impremta vol fer-ho pel simple fet que no sóc arqueòleg i per d'altres assumptes que ara no s'escauen.*

*Ha obert una nova impremta a la ciutat de Mataró, la impremta de la família Terras. Em prendré la llicència d'acabar amb tots aquells que mostrin intencions de publicar alguna cosa a la impremta Terras, i així el seu propietari es veurà obligat a acceptar la propera oferta que rebí.*

*Aquí és quan entres en joc. Necessito que viatgis a la meua ciutat i contactis amb el senyor Terras, li ensenyis els escrits i li donis perquè el llegeixi. Segur que estarà disposat a acceptar en publicar el llibre, ja que no té cap més opció.*

*En aquest llibre que li donaràs, el que porta el paquet, només hi apareix el teu nom com a autor, però a la publicació final m'encarregaré que hi apareguin els noms de tots dos, així compartirem beneficis.*

## EL TITELLAIRE

*Espero una resposta aviat,*

*Arsen.*

De totes les coses que esperava llegir en aquella carta, allò no s'ho hauria imaginat mai. Havia de fer-se passar per l'autor d'un llibre sobre la història de Mataró i, quan estigués publicat, compartiria els beneficis amb l'autor real, el seu conegut Arsen.

Feia molt de temps que no es veien però aquesta oferta li havia fet venir salivera. Arsen sabia que li mancaven els diners, i pel que es veia a ell també, així que la proposta de guanyar diners publicant un llibre no era de cap manera una mala idea.

Quins inconvenients hi havia? Que el propietari de la impremta descobrís que ell no n'era l'autor? I si el propietari de la impremta descobria que tot el que hi deia era una invenció? No hi havia cap raó aparent per pensar que pogués arribar a aquesta conclusió...

Va agafar una ploma que tenia davant seu i un paper que no havia utilitzat mai i va començar a redactar la resposta:

*Estimat Arsen,*

*No tinc cap dubte en que el teu pla sortirà molt bé, així que tan aviat com pugui faré les maletes i viatjaré en vaixell cap a la teva ciutat.*

## LA CARTA

*T'agraeixo que hakis pensat en mi per a acompanyar-te en aquesta excitant aventura.*

*Elgio.*

Va ensobrar el paper i el va segellar.

Va prendre els papers que contenia la capsa de cartró i el va començar a llegir.



## EL TRACTE

**M**alauradament la proposta al seu amic Terenci no havia resultat exitosa. Al senyor Terras li hauria fet il·lusió que la primera publicació de la impremta hagués estat al servei d'un amic seu, però si no hi havia més remei, hauria de buscar algun desconegut que li acceptés la oferta.

Va passar uns dies tancat a la biblioteca gaudint de l'escalfor que desprenien les flames a la llar de foc mentre llegia diversos llibres. Entre lectura i lectura, li agradava llegir el setmanari de la ciutat per assabentar-se del que passava al seu voltant. Sempre havia pensat que és bo estar informat sobre tot allò que succeeix al món, però si és a la ciutat on resideixes encara ho és més perquè d'alguna manera o altra influeix a la teva vida diària.

Així doncs, aquell matí, va tancar el llibre que tenia entre les mans i el va guardar a la prestatgeria que li tocava. Va tornar a seure a la mateixa butaca on sempre llegia i va agafar el setmanari que havia deixat a la tauleta del costat. Alhora, va encendre la seva apreciada pipa. Li agradava especialment fumar tabac amb regust de fruites del bosc. El feia sentir com si fos al bell mig d'un bosc llegint a la llum del dia i sentint l'aire fresc al rostre.

Va desplegar el setmanari. Una noia havia mort per una malaltia estranya que tot just començava a ser investigada pels metges; una diligència s'havia incendiat en un dels carrers més concorreguts de la ciutat quan l'oli d'una llàntia es va vessar a l'interior del carro i es

## EL TRACTE

va encendre. Tot un seguit de notícies negatives omplien el setmanari. Li va semblar curiós que no informés de la mort de Joan Vives ni de la nova impremta Terras, que obriria en les pròximes setmanes. Va ser per això que va observar la data de l'edició: vint-i-dos de setembre de 1890. És clar, feia un més de la publicació d'aquell setmanari, per això no mencionava la mort del seu amic.

Llavors es va aixecar de la cadira i va tirar el setmanari a la llar de foc perquè es consumís. Era un curiós ritual que duia a terme sempre que acabava de llegir un setmanari. Per al senyor Terras, els diaris no feien més que escampar les males notícies que feien entrar la gent de la ciutat, així que, un cop s'havia assabentat del que passava als carrers que l'envoltaven, era bo cremar les penes a la foguera.

A continuació, va deixar la pipa sobre la tauleta de fusta altre cop, va travessar l'estància i es va dirigir a les portes de sortida de la biblioteca. Quan va sortir, va trobar l'escala de marbre especialment fosca aquell dia, potser perquè a fora uns espessos núvols negres tapaven la llum del sol. Així doncs, va encendre la làmpada del passadís per il·luminar l'escala. Va baixar a la sala d'estar on, per sorpresa seva, no hi va trobar ningú, ni tan sols la seva esposa. Va sentir com les minyones treballaven a la cuina, així que va pensar que potser elles sabien on era la senyora Montserrat.

Va obrir la petita porta de fusta que portava a la cuina i va dir:

- Bon dia, que sabeu on és la Montserrat? No és a la sala d'estar.
- M'ha semblat veure que estava buscant alguna cosa a la seva habitació quan he estat netejant les golfes – va respondre una de les minyones mentre pelava una llimona.

## EL TITELLAIRE

- Perfecte, gràcies Mercè. Per cert, aquest dinar fa molt bona olor! – va dir somrient.

Va abandonar la cuina i va tornar a pujar l'escala que distribuïa les habitacions de la casa. La barana era de ferro i havia estat bellament treballada pel forjador més conegut de la ciutat. Aquest havia dissenyat i confeccionat les millors baranes de la ciutat, la majoria de les quals es trobaven al carrer on residien els Terras, el de les famílies adinerades. Al tercer pis de l'edifici hi havia l'habitació on dormien ell i la seva esposa, i en una de les parets, un gran armari de fusta negra on hi guardaven la roba i els barrets. Allà, efectivament, la senyora Terras hi buscava alguna cosa.

- Què busques? – va dir senzillament el senyor Terras.
- Els guants per podar les plantes del jardí. Per què ho preguntes? – va respondre ella sense ni tan sols mirar-lo.
- Res, simplement curiositat. Escolta, he vist que l'últim setmanari que tenia a la biblioteca és del més passat. Com és que ja no n'ha arribat cap altre edició? – va dir ell.
- És evident que sense una impremta que imprimeixi els exemplars, aquests no es poden vendre, oi? – va dir ella tot mirant-lo i somrient.

Que innocent havia estat de no pensar-hi. És clar! L'única impremta de la ciutat, la impremta Vives, era la que editava el setmanari local, però amb la mort del seu propietari, l'edició diària havia quedat aturada.

- De seguida torno – va dir el senyor Terras mentre sortia corrents de l'habitació.

Va baixar ràpidament les escales i va obrir amb un cop fort les portes de la biblioteca, que es trobava dos pisos per sota. Va agafar

## EL TRACTE

la pipa de la taula un altre cop i va abandonar la casa. A fora hi feia fred, i el barret de copa que portava sempre que sortia de casa era un bon aliat per guanyar-li la batalla.

Havia sentit alguna vegada que el propietari del setmanari de Mataró residia a un gran edifici que estava situat a la plaça de Santa Anna, on la gent quedava per xerrar i passejar, així que va parar una diligència que passava per allà a prop i va dir al conductor:

- Perdoni, necessito anar a la plaça Santa Anna, ràpid.
- Però vostè qui...
- No faci preguntes, no necessita saber qui soc per portar-me on vull anar. No li portarà maldecaps. – va dir el senyor Terras mentre li donava unes monedes al vell que conduïa.

Sense pensar-s'ho dues vegades, l'home va dirigir els cavalls a la plaça. Especialment en aquella hora, la gent hi solia anar a passejar, així que era d'esperar que estigués plena a vessar malgrat els núvols negres que cobrien el cel.

Hi van arribar ràpidament, i el senyor Terras va baixar amb pressa del carro. La il·lusió el cegava, no podia anar tranquil·lament. Estava segur que aquesta vegada el propietari del setmanari acceptaria la seva oferta, perquè no tenia més remei. Acceptar o deixar morir el que el mantenia a ell i la seva família.

Va xocar amb les espatlles de la gent que caminava tranquil·lament per la plaça i el van mirar amb mala cara mentre avançava interceptant tots els obstacles humans. Es va abaixar el barret de

## EL TITELLAIRE

copa perquè no el reconeguessin. L'últim que volia era que la gent li guardés rancor.

Finalment es va plantar davant un edifici que tenia la façana decorada amb ornaments d'or i es va preguntar si un setmanari havia fet enriquir tant al seu propietari com per poder fer-se construir una casa d'aquelles dimensions.

Va picar amb força la porta i de seguida una minyona el va obrir.

- Perdoni, és aquí on viu el propietari del Setmanari de Mataró?  
– va dir el senyor Terras mentre entrava a la casa.
- Disculpi, però ningú li ha donat permís per entrar... – va dir la minyona.
- Senyor Terras. L'estava esperant. – va sentir com una veu greu deia darrere seu.

El senyor Terras es va girar ràpidament i es va trobar un home sense cap cabell al cap però amb un bigoti tan espès com el del seu amic Terenci.

- És vostè el propietari del setmanari, oi? Tinc una proposta per vostè! – li va dir abans que pogués dir res.
- Passi, anem al despatx – va dir el senyor.

Ell mateix el va guiar cap a un despatx decorat amb retrats que el senyor Terras va suposar que eren dels avantpassats d'aquell desconegut.

## EL TRACTE

Les cadires estaven entapissades amb un teixit de vellut vermell que demostrava la riquesa que posseïa la família. Segurament era tan o més que la de la família Terras.

- El meu nom és Eudald i, efectivament, sóc el propietari del Setmanari de Mataró. Vostè és el nou posseïdor de la impremta del senyor Vives, m'equivoco? – va dir el senyor del bigoti.
- En res, senyor...
- Gualva. El meu cognom és Gualva.
- D'acord, perfecte.

Sorprenentment el senyor Gualva havia pres les regnes de la conversa que acabava de començar. Potser es tractava de nivell social, però per primera vegada en la seva vida el senyor Terras va sentir-se petit davant aquell home adinerat.

- Com vostè sap – va començar a dir – el meu apreciat setmanari s'imprimia a la impremta del seu amic, però ara... Bé, ara ja no. La publicació ha quedat estroçada amb la mort del seu amic.
- Sí, ja m'ho temia. Soc lector usual del seu setmanari, un gran mitja per informar-se del que...
- No cal que m'ensaboni, sé prou bé que el meu setmanari és bo, gràcies.
- Bé, no volia dir ...
- És igual – el va tallar el senyor Gualva.

D'alguna manera, el senyor Eudald havia transmès un sentiment de por al senyor Terras. Temia dir res més.

## EL TITELLAIRE

- Per què és aquí?
- Li ofereixo el meu servei – va dir el senyor Terras.
- Ja m'ho penso. Per quan?
- Què vol dir? – va dir el senyor Terras.
- Que quants diners li he de pagar cada més. Bé, és igual. Li dono cinc-centes pessetes al més. Què li sembla? Accepta o segueix buscant alguna obra que li interessi editar?

Cinc-centes pessetes cada més? No sabia si això cobria les despeses que comportava la publicació del setmanari, però es va arriscar:

- Accepto. El seu setmanari tornarà a ser publicat diàriament. Moltes gràcies, senyor Gualva.
- De res. Li agraeixo que hagi vingut.

El senyor Gualva va acompanyar al senyor Terras a la sortida de la gran casa i va deixar al senyor Terras al carrer.

La visita havia estat fugaç, molt més ràpid del que s'havia imaginat i més productiva. En pocs minuts havia passat de tenir una impremta aturada a publicar cada dia un setmanari que llegia tota la ciutat.

Per a ell això era com un somni complert. No podia pensar en res més increïble. Reuniria a totes les minyones i la seva esposa i els donaria la nova amb il·lusió.

Pocs dies després arribava la maquinària a casa, i tot havia d'estar a punt.

Ell produiria notícies, informació, la gent coneixeria la seva impremta. Havia acceptat la millor oferta possible. En aquell

## EL TRACTE

moment se sentia l'home més feliç de la ciutat. No, d'aquell món que només coneixia pels setmanaris.

Amb els sentiments a flor de pell va enfilem la Riera de Mataró per tornar a casa. Ara caminava més relaxat, lentament, amb el barret de copa ben alt, perquè ja no temia que el reconeguessin. Saludava a tot aquell que li desitjava bon dia mentre observava tota la gent que omplia els carrers malgrat els dies especialment freds que es vivien a la ciutat.

Finalment va arribar a casa i, quan una minyona li va obrir la porta, va dir:

- Vinga, reuneix totes les noies i aneu al saló. Jo vaig a buscar la Montserrat.



**EL LLIBRE**

**E**ls extensos jardins de la casa eren coneguts a tota la ciutat, però no tant com la biblioteca del marit de la Montserrat. L'hivernacle que hi havia al final dels jardins era ple de plantes exòtiques que la família havia fet importar de països llunyans. Com que Francesc Terras no havia volgut viatjar mai, almenys les plantes estrangeres consolaven la senyora Terras, que les cuidava amb minuciositat.

Ella collia les fulles dels arbres que havien caigut al terra del jardí durant els últims dies. L'octubre agonitzava i, amb ell, algunes plantes que semblava que no sobreviurien el fred de l'hivern que s'acostava.

Feia estona que el seu marit havia marxat de casa. Els últims dies havia estat enfeinat buscant algú que estigués disposat a publicar un llibre o editar un setmanari a la impremta Terras, i això només ho podia aconseguir visitant gent per tota la ciutat.

Es va acostar a la buguenví·lia que s'enfilava per la paret i li va tallar les branques que li sobraven i que barraven el pas a aquells que volien accedir als jardins de la casa Terras.

## EL LLIBRE

Però, mentre les flors liles de la planta queien a terra amb suavitat, ella es va adonar que se li havien esvaït les ganes de cuidar les plantes del jardí.

Mai havia pensat que fos capaç de fer el que estava a punt de fer. Va llençar la tisora de podar a terra, es va treure els guants de ganxet que portava posats que impedien que les punxes de les plantes li toquessin la pell i va abandonar els jardins.

Va entrar a la casa i, tot saludant les minyones que començaven a cuinar el sopar, es va dirigir a l'escala que conduïa a les habitacions de la residència i a la biblioteca.

Va començar a pujar l'escala de marbre decidida que el que estava a punt de fer era una de les millors decisions de la seva vida. Va parar al replà de l'escala i, davant seu, es va trobar les portes de fusta negres que donaven pas a la biblioteca. Va col·locar una mà a cada porta i les va empènyer amb força fins que es van obrir de bat a bat.

Per fi podia observar la famosa biblioteca del senyor Terras. Tants anys vivint en aquella casa i mai l'hi havia deixat entrar, per desgràcia. Però ella també podia prendre decisions, i aquesta havia estat molt important per a ella. Desobeir les ordres del seu marit no era el més prudent, però mai havia sentit el desig tan arrelat d'obrir un llibre i navegar per una història desconeguda, conèixer persones i descobrir llocs inexplorats.

## EL TITELLAIRE

Amb aquest entusiasme va entrar a la biblioteca que estava immersa en la penombra perquè tenia els porticons de les finestres ajustats.

Sense pràcticament veure-hi va caminar entre les prestatgeries mentre tocava els llocs dels llibres amb les puntes dels dits. Una lleugera brisa fresca li va acariciar la cara, i un dels llibres que va tocar va caure a terra. Es va ajupir per agafar-lo i, sabent-li greu haver tirat el delicat llibre a terra, va acariciar-ne la tapa. Involuntàriament en va llegir el títol: *Madame Bovary*. Li va cridar l'atenció, sense raó aparent. Va voler satisfer la necessitat que sentia al pit i ràpidament va obrir el llibre. Estava escrit en francès, però el podia llegir sense problemes perquè els seus pares s'havien encarregat que aprenguéssin l'idioma quan era petita. Fullejant els delicats fulls de paper va llegir les paraules *dona, lliure, amigues, ...* I es va ofegar en un pou de tristesa. Pel que semblava, el llibre parlava de tot allò que ella no havia pogut gaudir per culpa del seu matrimoni.

En aquell moment va recordar com si ho estigués vivint com, de petita, quan llegia els llibres que el seu pare li regalava ben embolicats, s'imaginava un matrimoni exitós, amb l'home més amable i seductor que hi hagués a la ciutat, que la fes la dona més feliç del món. Però la realitat s'havia encarregat d'enterrar aquests somnis que la literatura li havia posat al cap. Durant anys s'havia resignat a no imaginar una vida com la dels llibres, però ara tornava a sentir la necessitat de posar-se les ales que li donaven uns simples fulls de paper.

## EL LLIBRE

Va amagar-se el llibre sota el vestit i va abandonar la biblioteca. Les portes van picar l'una contra l'altre al tancar, i potser això havia delatat el seu acte a les minyones, però estava segura que no tenien cap interès en explicar-li el que havia fet al senyor Terras.

Va pujar a la seva habitació i s'hi va tancar. Va obrir la finestra perquè entrés aire fresc i la llum suficient per llegir, i es va estirar al llit.

El plaer que sentia en aquell moment no es podia comparar amb cap altre cosa que hagués fet al llarg de la seva vida de casada. Va obrir el llibre i va deixar volar la seva imaginació entre la tinta negra que cobria paper.

## LA NOVA

**V**a pujar l'escala saltant alguns graons per anar més ràpid. Quan s'acostava a l'habitació on segurament hi havia la seva dona, va sentir uns sorolls estranys. Li va semblar que una manta queia a terra i, a continuació, un soroll similar al d'un calaix obrint-se i tancant-se. Imaginacions seves, possiblement.

Va entrar a l'habitació i hi va trobar la seva dona palplantada al centre. No tenia res a les mans i mirava cap al passadís.

- Què fas aquí dreta? – va dir mentre reia.
- Res, m'acabo d'aixecar del llit – va respondre ella.
- Ah, d'acord. M'ha semblat sentir com un calaix s'obria i es tancava ràpidament. No m'amagues res, oi? – va dir ell, ara amb més serietat.
- No res, simplement he guardat el mirall al calaix.
- Bé, doncs t'he de dir una cosa.

Va deixar-ho córrer, però seguia pensant que la seva dona li amagava algun secret.

Baixem al saló, ens estan esperant les minyones, us he d'explicar una cosa.

La va agafar de la mà i la va conduir cap a la sala principal. Com havia previst, totes les minyones estaven reunides a la sala d'estar, vestides amb la còfia negra i un davantal blanc.

- Seieu, us he d'explicar una cosa que canviarà la vida d'aquesta casa.

Un murmurí va recórrer la zona on eren les minyones, i la senyora Terras les va mirar primer a elles i després al seu marit.

- Digues, va. Què hi ha de nou? Has aconseguit alguna cosa?
- Avui he anat a parlar amb el propietari del setmanari de la ciutat. La publicació del seu setmanari va quedar estroncada per un temps indeterminat des de la mort d'en Joan. Li he proposat publicar el setmanari a la meua impremta.

Encara que sabia que la seva senyora també col·laboraria en el que calgués a la impremta, la considerava només seva.

- I què us ha dit? – va preguntar modestament una minyona baixeta que s'amagava darrera de la Mercè.
- Doncs, evidentment, i sense cap altre alternativa viable, ha acceptat la meua oferta! – va dir rient molt i aixecant-se de la cadira on era assegut.

Lavors les minyones van riure i el van felicitar mentre l'aplaudien com si hagués guanyat un premi.

La seva dona se li va acostar i es va limitar a dir:

## EL TITELLAIRE

- Me n'alegro molt, Francesc. Quan començaràs a publicar el setmanari?
- Tan bon punt arribi la maquinària, si pot ser els dies immediatament posteriors. No et fa il·lusió? – va contestar-li ell.
- És clar que em fa il·lusió, encara que no més que a tu, com és evident. El somni de la teva vida fet realitat, publicar el que vulguis, una meravella.
- Perfecte, tothom és feliç – va dir el senyor Terras mentre somreia.

Van dinar tots junts per primera vegada. Les minyones i els senyors de la casa. Les minyones dels senyors Terras rebien un tracte molt agradable, així que cap d'elles es queixava mai i eren felices treballant allà, o com a mínim així li semblava al senyor Terras.

La seva dona es mostrava desbordada d'il·lusió per l'arribada de la impremta a la casa, o així ho pensava el senyor Terras.

Tot funcionava a la perfecció.

## LA NOVA



## LA PETICIÓ

L'exemplar que havia triat feia uns dies semblava ser el llibre perfecte. La sort o el destí havien fet que llegís les frases inspiradores de Flaubert, que havien fet néixer un esperit revolucionari dins la senyora Montserrat Terras. Anhelava sentir les emocions que sentia Emma, però no es plantejava fer-ho fora del matrimoni. Això no. Però la infelicitat de la vida de casades les unia; ella també volia una existència intensa i plena.

Havia consumit el llibre en poques hores d'amagat del seu marit i, malgrat gairebé l'enxampa, estava molt satisfeta de la decisió que havia pres d'entrar a la biblioteca. Llegir li obria les finestres que la mantenien tancada en aquella casa.

Quan va acabar de llegir el llibre el va tornar dissimuladament a la biblioteca, procurant deixar-lo al mateix lloc d'on havia caigut.

Feia estona que reflexionava asseguda al jardí, i havia arribat a una conclusió evident: malgrat el senyor Terras havia llegit molts llibres filosòfics ( i també literatura de ficció, com era el cas de *Madame Bovary*), no n'havia après gaire, com a mínim pel que fa a les relacions de parella. Continuava sent el mateix marit antiquat, cap de família, que manté el timó de la vida de la seva esposa i es resisteix a deixar-lo anar. Com era possible? És que es quedava en

## LA PETICIÓ

la lectura superficial del llibre? Com és que no veia que tot plegat no era, com diu Charles Bovary, fruit de la fatalitat, sinó conseqüència del seu matrimoni infeliç? Certament, era estrany.

Malgrat tot, no podia amagar que des d'abans del casament entre ells, acordat per les respectives famílies, mantenia una atracció per Francesc Terras. El misteri que envoltava la seva famosa biblioteca li havia cridat sempre l'atenció, i tothom sabia que era un home culte, format intel·lectualment per centenars de llibres que s'amuntegaven dins el seu cap. Bé, pel que semblava, havia après de tot el que havia llegit excepte del llibre de Flaubert.

Es va aixecar del terra humit del jardí i, tot passant pels soterranis que ens els dies pròxims dies acollirien l'anhelada impremta del seu marit, va emprendre les estretes escales que pujaven al pis superior. Allà hi havia la sala d'estar i l'escala de marbre que duia als pisos superiors.

Va arribar a la biblioteca i hi va trucar dues vegades. Va sentir que el seu marit s'aixecava de la butaca i li deia des de l'interior:

- De seguida surto.

Francesc Terras no s'esperava per res del món el que estava a punt de passar.

Quan va aparèixer per darrera les portes de fusta, intentant que la seva esposa no veiés l'interior de la biblioteca, la senyora Terras li va dir:

- Baixa, t'he d'explicar una cosa.

## EL TITELLAIRE

El senyor Terras no va dir res i la va seguir fins al despatx de l'entrada. Allà, tots dos es van asseure en unes cadires. Ella va ser la qui va parlar:

- Necessito que això canviï, Francesc. Fa un temps vaig llegir en un diari un article sobre un llibre que s'ha fet famós – va mentir -. Es titula *Madame Bovary*. El coneixes?
- Sí, l'he llegit.
- I doncs? Què en penses? – va preguntar ella. Li feia certa por la resposta.
- Gens malament. Flaubert és un home que posa la mirada al futur, desitja una vida millor per... Bé, per les dones, vaja – va dir mentre s'escurava la gola.

A la senyora Terras li va semblar que el seu marit s'esperava el que li anava a dir.

- Has après alguna cosa del llibre, o tan sols l'has llegit per fer més gran la teva famosa col·lecció d'obres? – li va retreure ella.
- Evidentment n'he tret conclusions que, pel que veig hauria d'aplicar a casa meva.

Després d'una llarga pausa ella va continuar:

- Francesc, això no és el que m'esperava fa vint anys. Em veia casada i sent feliç amb el meu espòs i, al cap d'uns anys, m'hauria agradat cuidar un fill nostre o, si pogués triar, una noia, però això és impossible, la mala caiguda al jardí es va encarregar d'espantllar el somni. M'agradaria

## LA PETICIÓ

sortir d'aquesta presó que alhora resulta ser casa meva, però només em deixes sortir al carrer en escasses ocasions – va dir mentre una llàgrima li queia per la galta-. M'agradaria llegir, però no puc perquè no m'has permès mai d'agafar un llibre. Viatjar... com són els països veïns? No ho sabré mai, possiblement. Certament jo t'estimava abans de casar-nos i, de fet, encara t'estimo, però crec que em mereixo més. La senyora Bovary vol ser lliure, igual que jo desitjo unes ales. Francesc, et suplico que em tornis les regnes de la meva vida, si-us-plau.

- Però...

El seu marit s'havia quedat mut i molt seriós. També tenia els ulls humits.

- Em pensava que... em pensava que eres feliç amb la nostra vida. Escolta, entenc el que em demanes, però no puc. Mira enrere, observa la vida dels teus pares i dels meus. Quina és la tradició? En la nostra societat la dona ha de cuidar de la casa i dels fills, i malgrat no en tinguem, això és casa teva, casa nostra, i enlloc més hi estaràs millor. No cal que vagis al carrer, aquí dins estaràs resguardada del fred. No és necessari que surtis amb les amigues, pots divertir-te parlant amb les minyones o cuidant del jardí. No vulguis buscar la felicitat fora de casa. Tu dius això de l'Emma Bovary perquè no l'has llegit, el llibre, que si no ja sabries com es perden les dones que volen agafar les regnes de la seva vida. Quan les dones surten sempre van acompanyades dels seus marits i si tu surts constantment al

## EL TITELLAIRE

carrer i jo no t'acompanyo perquè sóc a la biblioteca, les males llengües podrien dir que estàs festejant amb un altre home, i això no ens ho podem permetre... – la va abraçar i, quan va acabar, la va mirar molt de prop als ulls-. Escolta, ara necessitem clients a la impremta, i els rumors falsos sobre nosaltres perjudicarien molt el negoci. Mira, tu sempre havies volgut tenir un fill, oi? Bé, més ben dit, una filla – no va esperar a que respongués la seva dona-, doncs mira, aconseguirem publicar una obra memorable, i la tractarem com si fos el nostre llegat al món, un llibre que serà el nostre fill. Ja veuràs com tot sortirà perfecte.

Ell es va separar i la va mirar amb els ulls ben oberts.

La senyora Terras estava molt decebuda. El somni de la impremta cegava el seu marit, semblava que ningú podia aturar les seves intencions.

Sens dubte, una cosa la preocupava per sobre de les altres. Havia tractat un llibre com si d'un hereu es tractés, no sabia quin judici fer d'això. Tot aquell qui havia tractat la seva creació com un ésser humà havia tingut un final nefast.

No hi havia esperança, la seva vida seguiria sent monòtona. Tancada a la residència dels coneguts Terras, el temps passava i les estacions de l'any canviaven mentre ella cuidava el jardí i feia mitja al saló.

## LA PETICIÓ

A curt termini, no semblava que pogués aconseguir les ales que tan desitjava, però estava convençuda que d'alguna manera o altra recuperaria el control i prendria decisions sobre la seva vida.

## LA SEGONA DILIGÈNCIA

Una sensació agredolça s'havia apoderat de l'ànima de Francesc Terras des de la discussió que havia mantingut amb la seva dona.

Evidentment ell l'estimava... Ben pensat, potser no era tan evident.

Anys enrere, quan es van casar, va començar a seguir els costums que tota la vida havia conegut. La seva dona havia de ser a casa cuidant els fills que mai van tenir. Això va complicar les coses. Potser si haguessin pogut engendrar un infant la senyora Terras no hauria desitjat una vida diferent però, des de feia un temps, fins i tot ell havia notat que se sentia sola.

Però alhora no hi podia fer res. El que ell més gaudia era passar llargues tardes llegint a la biblioteca resguardat del fred del carrer, i això no li permetia dedicar temps a la seva estimada.

Quan va llegir el llibre que ella mateixa li va mencionar, *Madame Bovary*, es va adonar que potser no estava actuant de la millor manera possible i que els costums haurien de canviar, però, malgrat això, creia que ella era feliç amb la seva vida.

No podia estar més equivocat. Ella volia sortir al carrer i aprofitar la seva vida. Li hauria agradat viatjar pel món, cosa que a ell no li

## LA SEGONA DILIGÈNCIA

atreia gens, així que no s'ho havien plantejat mai. Ara es trobava en una situació molt delicada. Si la impremta no hagués entrat de manera sobtada a la seva vida, no hauria dubtat ni un segon en donar més llibertat a la seva dona però, és clar, ara començava a ser encara més conegut a la ciutat i havia de cuidar les seves decisions.

Temia el que la gent pensés si es saltava les normes establertes per una societat rànica. Si ho feia, posava en perill el seu negoci. Bé, més que un negoci el considerava un somni. La seva impremta havia esdevingut per a ell tan o més important que la seva vida.

El so d'una diligència passant pel carrer va esvaïr els seus pensaments. Es va aixecar de la butaca i va mirar per un petit espai entre un porticó i el vidre del finestral de la biblioteca.

Una diligència negra s'havia aturat davant de casa seva, i això li va posar la pell de gallina. L'última vegada que va presenciar aquella escena, havia estat un dia trist, i semblava que avui passaria el mateix.

No va esperar que ningú baixés del carro i va deixar la biblioteca. Es va posar una bata de color negre que tenia a l'habitació del costat i va baixar les escales. Mentre es dirigia a la porta d'entrada va sentir el picaporta colpejar amb força la fusta. Algú volia entrar.

El senyor Terras va obrir la porta mentre deia:

- Què passa? Qui ha mort en aquesta ocasió?
- Perdoni, com diu?



## EL TITELLAIRE

L'home que estava plantat davant la porta el mirava amb els ulls oberts com taronges.

- Una tartana de color fosc s'atura davant de casa meva a aquesta hora de la nit i en baixa un senyor que, en arribar a la porta, es treu el barret de copa. Això vol dir males notícies i, sabent que la última vegada la notícia no desitjada era la mort d'un vell amic, ara em pregunto... – es va apropar molt al rostre de l'home – qui ens ha deixat en aquesta ocasió? – va dir somrient en to burleta.

Segurament era algun conegut que feia anys que no veia o algun familiar llunyà del qual segurament no recordava el nom ni tan sols el color dels seus cabells.

- Bé, no li faré perdre el temps – va començar l'home-. No va errat, senyor Terras. Aquest vespre han trobat mort a les seves estances el senyor Gualva, el propietari del setmanari de Mataró. Ho sento, bona nit.

I amb aquestes paraules, es va acomiadar i va tornar a pujar al carro.

De totes les persones que aquell home podia haver anomenat, aquell era el que menys desitjava.

La mort acabava de dinamitar les seves esperances. El seu somni esborrat del mapa, el llegat que anhelava, mort abans del seu naixement.

El destí no volia que la impremta Terras funcionés.

## LA SEGONA DILIGÈNCIA

## L'HOME ONÍRIC

**E**l vespre anterior havia anat a dormir tard i no havia pensat en tancar els porticons de la finestra. Ara, quan el dia tot just començava, el sol li il·luminava directament la cara i no la deixava dormir.

Va intentar tornar a dormir diverses vegades, però els ulls es mantenien oberts. Es va girar i va mirar a l'altra banda del llit, on el seu marit dormia. Ara no hi era, s'havia llevat abans que ella.

Es va rendir i, finalment, es va aixecar i es va dirigir a l'habitació del costat on tenia tots els vestits. Sense saber perquè, aquell dia va triar un vestit blanc decorat amb motius florals que no s'havia posat gaire, i el va voler acompanyar amb una pamela i uns guants de color cru.

Llavors, va baixar al saló i va preguntar a una minyona que es dirigia a la cuina:

- Mercè, saps on és en Francesc?

Es veia obligada a fer aquella pregunta absurda.

- És a dalt, a la biblioteca, com sempre – va dir rient, i va continuar cap a la cuina.

## L'HOME ONÍRIC

Evidentment, a la biblioteca.

Quan la minyona va entrar a la cuina una flaire dolça es va escolar per les portes i va perfumar tota la sala d'estar.

- Quina olor més bona! – va dir la senyora Terras tot dirigint-se a la cuina.

Va creuar el saló i va entrar a la cuina on les minyones cuinaven el dinar.

- Bon dia senyora Montserrat – va dir una de les minyones que estava pelant una poma de l'hort en una taula de fusta.
- Bon dia. Pollastre amb poma, avui? – va preguntar ella.

La noia va assentir i la senyora Terras va somriure i li va dir que havia triat molt encertadament perquè aquell era un dels seus plats preferits.

Es va acostar a una taula, va agafar un polsim de ratlladura de llimona i, mentre se'l ficava a la boca, va abandonar la cuina.

Es va aturar al saló. Tenia molt clar el que volia fer avui, així que va pujar l'escala fins al primer pis. Va picar dues vegades a la porta de fusta i, en pocs segons, el seu marit era davant seu.

- Bon dia – li va dir ell amb un posat seriós.
- Bon dia. Seràs a la biblioteca fins l'hora de dinar, avui? – li va preguntar ella.

Era obvi que la resposta seria afirmativa, com un dia normal de la vida de Francesc Terras.

## EL TITELLAIRE

- No, avui és un dia especial – li va contestar ell, sorprenentment.

La senyora Terras no sabia què passava en aquell dia que fos tan inusual.

- Si tot va bé, avui al migdia arriba la maquinària de la impremta. Avui s'instal·larà als soterranis. Les noies fa dies que els van preparar per la ocasió.

En poques hores arribava a casa el que semblava que seria l'amor més profund de Francesc Terras: la impremta. La senyora Terras sabia del cert que quan el seu marit trobés quelcom per publicar, descuidaria encara més la relació amb ella. La vida de Francesc Terras se centraria en llegir a la biblioteca i publicar a la impremta.

- D'acord, doncs fins l'hora de dinar seré a baix fent mitja o cuidant les plantes als jardins – va sentenciar ella.

Però no era veritat. Malauradament sentia la necessitat de mentir al seu marit davant la decisió que havia pres.

Va baixar lentament les escales mentre reflexionava sobre el que estava a punt de fer. Sentia el dolç desig de sortir al carrer i passejar, senzillament passejar pels carrers de la ciutat en aquell matí de novembre.

La brisa fresca li va acariciar la cara i li va agafar la mà. La senyora Terras va començar a caminar lleugera pel carrer dirigint-se cap al carrer principal de la ciutat. Sentia les llambordes a la sola de la sabata, humides per les rosada del matí, i sentia com alguns

## L'HOME ONÍRIC

carruatges passaven ràpidament pels carrers pròxims on era ella. Al final del carrer hi veia tota la gent que caminava amunt i avall mentre parlaven animadament i va accelerar el pas per arribar-hi.

De sobte es va veure immersa en la societat com mai abans ho havia estat. Els homes discutien animadament sobre temes d'actualitat local mentre les seves dones o promeses caminaven agafades de bracet de les seves amigues i reien i explicaven xafarderies. Mentre les persones es llançaven al carrer a conversar i passar bones estones, el seu marit es passava la vida tancat a la biblioteca fosca de casa seva i no la deixava sortir si no era amb ell només per la sospita que podria conèixer d'altres homes i anar amb ells.

Això la sorprenia, era curiós. Si en comptes de clausurar-la a casa seva l'hagués deixat sortir i quedar amb les amigues i, en definitiva, deixar-la fer el que volgués, no hi hauria hagut raó per anar amb un altre home perquè, com ell es temia, ja hauria estat feliç amb ell.

De sobte algú la va agafar de l'espatlla i la va treure dels seus pensaments:

- Montserrat? Quant de temps feia que no ens veiem! – i la va abraçar.

Li va semblar que era... però no podia ser. Feia molt temps que no es veien i les possibilitats que l'hagués reconegut eren ínfimes...

- No em reconeixes? – li va dir la desconeguda mentre la mirava.

## EL TITELLAIRE

Potser sí que era ella.

- Emma? – va dir molt sorpresa la senyora Terras.

Ràpidament es van tornar a abraçar en un mar de riure i, després, van començar a caminar agafades de bracet, com les altres noies i dones del carrer.

- Quant feia que no ens veiem? – va dir l'Emma -. Vint anys? Potser des del teu casament!
- Com a mínim, sí – va dir rient la senyora Terras.

Per primera vegada en molt de temps gaudia de la companyia d'una vella amiga com era l'Emma.

S'havien conegut quan eren petites mentre jugaven al carrer i, des de llavors, no s'havien separat fins... fins el dia del seu casament, pel que semblava.

- Com està el teu marit? No se'l veu gaire pel carrer. Deu estar enfeinat amb la impremta, ara. Tothom sap que l'heu heretada – va dir l'Emma, iniciant la conversa.
- Bé, es passa el dia llegint i, tal i com tu acabes de dir, la impremta li ha portat molts maldecaps, sí.

“I no només això, sinó que s'ha oblidat de la seva pròpia dona una mica més, si això és possible”, va pensar la senyora Terras, però no ho va pronunciar per no espatllar aquell moment tan emocionant.

Llavors va sentir que volia saber com era la vida d'aquella amiga seva que feia tan temps que no veia. La Emma també pertanyia a

## L'HOME ONÍRIC

una família adinerada de la ciutat, és clar, com tots els coneguts de la senyora Montserrat, i s'havia casat amb un metge uns anys abans que ella i en Francesc. Pel que sabia, ell continuava treballant en el seu ofici i ella, pel que es veia, dedicava el seu temps a quedar amb les amigues i passejar. Sens dubte, no tenia fills.

Llavors la Montserrat li va demanar que li expliqués com era la seva vida, encara que ja s'esperava la resposta. El marit de l'Emma treballava de metge i estava molt enfeinat, sempre de casa en casa atenant als pacients, i ella a casa cuidant els nets, que en tenia dos. Unes setmanes endarrere havien visitat la Gran Bretanya, un lloc preciós (segons l'Emma), que va recomanar a la Montserrat.

Pel que es veia, la vida de l'Emma havia estat molt profitosa. El seu marit treballava, havien tingut fills i, fins i tot, nets. Això era una vida feliç i enriquidora. I els viatges... segur que havien vist mig món. Ella volia, però no podia.

La melancolia la va embriagar i va pensar en el que podria haver estat però no va ser, va imaginar la seva possible vida si aquell home no s'hagués tancat a la biblioteca permanentment i ella no hagués patit la caiguda que la va deixar estèril.

- Què et passa? Sembles trista... – li va dir l'Emma.
- Res, no pateixis – va contestar ella -.

Van estar parlant una bona estona sobre les seves vides, i durant tota la conversa, la senyora Terras només va mencionar les coses positives de la seva relació amb Francesc Terras, que certament no eren gaires i, quan van arribar al final del carrer més concorregut



## EL TITELLAIRE

de la ciutat, va sentir com les campanes de la basílica tocaven les dotze del migdia.

- Ostres, s'ha fet tard. He de marxar, que a casa dinem d'hora – va dir la senyora Terras.
- Vaja, quina llàstima. Ens podem tornar a veure un altre dia, si vols. M'he divertit molt, de veritat.
- Jo també, ja ens veurem. Fins la propera!

I la senyora Terras va marxar ràpidament. S'havia fet tard, i potser el seu marit s'havia adonat que havia marxat sense el seu permís.

Quan va arribar al carrer on hi havia casa seva, va veure un noi que segurament havia arribat a la trentena d'anys i que destacava per la seva alçada que observava amb atenció les façanes de les cases. Portava una maleta de pell clara i anava vestit amb una americana de color marró que l'afavoria molt. Al cap hi duia un barret de copa de color veix que el feia semblar més alt del que ja era.

El noi es va acostar corrent a ella i li va dir amb un accent italià:

- Perdoni, sap on és la casa de la família Terras? Acabo d'arribar a la ciutat i vaig una mica perdut...

Ella el va mirar sorpresa i estranyada alhora. Un italià que coneixia l'idioma i buscava casa seva? Que curiós!

- Qui és vostè? Sóc la senyora Terras, l'esposa del senyor Francesc Terras. És a ell a qui busca?
- Quina casualitat! Precisament a ell, sí.
- Acompanyi'm, el portaré a casa – li va dir ella.

## L'HOME ONÍRIC

Quan van arribar el va fer passar i, un cop a dins, va deixar la maleta a l'estudi i es va treure el barret de copa, deixant al descobert uns cabells daurant que brillaven a la llum de les làmpades de l'habitació.

Aquell jove li va recordar l'home del seu somni, i es va quedar estupefacte. No sabia què dir...

- Espera aquí, de seguida faig baixar al meu marit – va dir mentre es dirigia a la porta de l'estudi.
- No pateixi, no tinc pressa – li va contestar ell educadament.

Va sortir al passadís, va tancar la porta amb força i es va quedar asseguda al terra del passadís amb els ulls tancats i un somriure als llavis. Malgrat era impossible, l'home del somni que tan li havia agradat era a l'estudi de casa seva, no sabia com hi havia arribat ni per què, però tan era.

ÈXIT

**L**a senyora Terras el va deixar allà esperant mentre ella anava a buscar al seu marit. Dins la seva maleta hi portava tot el necessari per aconseguir el seu objectiu: un llibre sobre la història de la ciutat amb informació falsa que portava el seu nom com a autor.

L'única ordre que havia rebut era una, però clara: havia d'aconseguir que el senyor Terras publicés el llibre que ningú altre havia volgut publicar, i així ell s'enduria la meitat dels beneficis. El seu amic Arsen no li havia dit com fer-ho, i la inseguretats més profunda li ennuvolava els pensaments. De qualsevol manera, estava segur que ho aconseguiria, encara que no veies el camí que havia de recórrer.

Va observar l'estudi on es trobava i va deduir-ne que, tal i com s'havia pensat al veure la façana de la casa, el senyor Terras i la seva esposa disposaven de molta fortuna. Els retrats d'avantpassats de la família s'amuntegaven a les parets i, en un extrem de l'habitació hi havia un piano de cua cobert per una fina capa de pols. Al centre de l'habitació, una taula de fusta plena de papers i llibres amuntegats. Fins i tot la butaca on s'asseia ell estava decorada amb un teixit car!

## ÈXIT

Al cap d'una estona va sentir com el matrimoni s'acostava a la porta. Va sentir com la senyora Terras li preguntava al seu marit si coneixia a "aquest foraster" i també va sentir com el seu marit li negava rotundament.

Llavors, algun dels dos va trucar la porta i, a continuació la va obrir.

- Bon dia! És vostè qui em busca? – va preguntar ràpidament el senyor Terras.
- Sí, jo mateix. El meu nom és Elgio, i vinc des d'Itàlia per portar-li una oferta que no podrà refusar. Segons m'han dit vostè és propietari d'una impremta i, casualment, porto uns papers dins aquella maleta– va dir ell aixecant les celles i somrient mentre assenyalava el seu equipatge.

D'això n'estava segur. Segons li havia dit l'Arsen a la carta, ell mateix s'havia encarregat de volatilitzar aquelles persones que havien mostrat interès per publicar quelcom a la impremta.

- Me n'alegro molt de sentir aquestes paraules! – va respondre el senyor Terras.
- De seguida li explico tot, però primer he d'anar a buscar la maleta – va dir Elgio amb to amable.

El senyor Terras va moure la seva mà dreta donant permís al nouvingut perquè es mogués per la sala amb total llibertat i, a continuació, es va asseure en una cadira de fusta vella que hi havia a prop. Elgio es va aixecar i va anar caminant fins la maleta, que era sobre una calaixera. La va agafar i la va obrir i, de l'interior, en

## EL TITELLAIRE

va treure el llibre que havia estat llegint durant el llarg viatge en vaixell.

- Això – va dir mentre agitava el llibre a l'aire -, és el resultat de molts anys de feina, de moltes tardes d'investigació a l'estudi. Senyor Terras, li presento el primer llibre que publicarà la seva impremta.
- Digues! – va dir el senyor Terras mentre s'aixecava de la cadira on era assegut amb impaciència.
- *Iluro*. Aquest és el títol del llibre que narra tota la història de la ciutat. No és una novel·la, és clar, però resulta l'exemplar perfecte per conèixer les arrels de qualsevol que visqui a la ciutat. Segur que, si finalment decideix publicar-lo, en vendrà molts exemplars. Tothom vol saber d'on ve per saber cap a on va.

Després d'uns moments de silenci que el senyor Terras va passar amb els ulls aclucats i els la barbata recolzada al seu puny dret, va dir:

- No li negaré, Elgio, que l'oferta és molt temptadora, i per això li demano que deixi el llibre a les meves mans. Em prendré un temps per llegir-lo i prendré una decisió. Moltes gràcies per la seva oferta – i, dit això, el senyor Terras es va aixecar.

Semblava haver convençut el senyor Terras que publicar aquell llibre era la millor proposta per la impremta. De sobte, mentre el senyor Terras abandonava l'estància, va cridar:

- Espera, senyor Terras. Li vull demanar un últim favor. He vingut des d'Itàlia tan bon punt he conegut l'existència de la impremta en aquesta ciutat, però no he tingut temps per

## ÈXIT

buscar un hostel on passar les nits que s'acosten. Vostè m'oferiria una habitació a casa seva?

Ja sabia que la resposta era negativa, és clar, que hi havia de fer un desconegut a casa dels Terras? Podria fer-hi qualsevol cosa, i era molt perillós deixar-lo quedar-s'hi a dormir.

- Bé, no veig per què no ho hauria de fer... Què et sembla, Montserrat? – va dir el senyor Terras dirigint una mirada còmplice cap a la seva senyora.
- Quedis aquí a dormir, Elgio, per mi no hi ha cap problema, de veritat. Tenim una habitació lliure preparada per algun convidat, podrà dormir allà – va dir molt alegre la senyora Terras.
- Doncs que així sigui – va contestar el senyor Terras mentre marxava pel passadís.

La senyora Terras s'havia quedat dreta a la porta d'entrada i no es movia d'allà, així que ell va aprofitar per agrair-li:

- Moltes gràcies, senyora Terras, sense vostès potser m'hauria hagut de dormir sota els estels pels carrers...
- No és molèstia, no pateixi per res – va dir acomiadant-se i, a continuació, va marxar.

## L'ARQUEÒLEG

Quan va sortir de l'estudi es va dirigir de nou a la seva estimada biblioteca amb el llibre que li havia entregat aquell tal Elgio a la mà, deixant la seva senyora endarrere amb el nouvingut. Va caminar de pressa obrint totes les portes que interceptaven el seu pas i, així, va aconseguir posar els peus a les escales de marbre que va pujar de dos en dos per arribar més ràpid al pis superior. Amb un cop sec va obrir les portes de la biblioteca i hi va entrat corrent. Va anar fins als finestrals de la sala i va obrir els porticons de bat a bat perquè entrés tota la llum possible. Llavors, va acostar-se a la tauleta de fusta, en va agafar la pipa i el barret de copa del costat i, va fer una volta sobre si mateix mentre feia riallades greus amb l'exemplar encara a la mà. Es va aturar a observar les llargues prestatgeries durant uns minuts.

Sempre li havia semblat impressionant aquell invent: el llibre. Des de ben petit el seu pare li havia ensenyat a venerar al desconegut que, per primera vegada en la història de la humanitat, havia volgut emmagatzemar pensaments en algun lloc i ho havia fet mitjançant l'escriptura. Aquest pas havia marcat un abans i un després en la història, i no perquè sí. La importància de l'escriptura en una cova, en un roc, en un paper, un pergami o, més tard, en un full de paper és magna, i havia fet avançar la societat a altes velocitats, perquè

## L'ARQUEÒLEG

allò que en un moment donat es descobreix o s'inventa en un lloc, pot arribar a l'altre extrem del món en un paper escrit i que dos absoluts desconeguts s'entenguin. És meravellós.

Un cop a les portes de la biblioteca van interrompre-li aquests pensaments.

- Qui és? – va cridar des de l'extrem de la sala on es trobava.
- Sóc la Mercè! – li va contestar amb una veu aguda la minyona que trucava des del replà de l'escala-. Li preparem l'habitació de convidats al senyor Elgio?

El senyor Elgio! El llibre que li havia donat aquell desconegut li havia renovat tant les esperances i li havia disparat tant la il·lusió que ni tan sols sabia ben bé perquè l'havia acollit a casa seva. Bé, una raó sí que la tenia clara: no volia que ell, com el senyor Gualva, morís just abans de començar a publicar el seu llibre.

Però per altra banda, havia deixat entrar al foraster a casa seva sense saber-ne res de res, i havia posat en perill la residència Terras i els seus habitants. Així doncs, va decidir que a l'hora de sopar faria un petit interrogatori al nouvingut.

- Sí, s'allotjarà a l'habitació de convidats – va respondre-li ell des de l'interior de la biblioteca.

Aviat van arribar una trentena d'homes forçuts que portaven les peces de les màquines de la impremta. Durant hores i hores van anar transportant peces de ferro des del carrer fins als soterranis de la casa, passant amunt i avall pels passadissos de la casa, fent soroll quan alguna peça de ferro forjat queia al terra de pedra, i quan els



## EL TITELLAIRE

soterranis van ser plens de peces diminutes i d'altres instruments dedicats a la impressió de llibres, els homes forçuts van començar a muntar el gran collage amb totes aquestes peces fins que, aproximadament deu hores després de la seva arribada, van deixar la impremta muntada a casa els Terras.

Quan van haver marxat, el senyor Terras va baixar-hi i va acariciar cada una de les grans màquines de la nova Impremta Terras. Els enormes soterranis de la casa, que anaven des dels pisos inferiors a la porta d'entrada fins al final dels jardins, havien abandonat la seva buidor i ara eren plens de màquines negres productores de literatura. Va notar el fred del ferro als llavis mentre besava alguns engranatges. Començava una nova etapa a la residència Terras.

Llavors va pujar al pis superior, al gran menjador. Al centre hi havia la taula de fusta molt antiga on sempre sopava la família Terras i que, aquell dia, acollia un convidat molt especial: l'italià que publicaria la primera obra de la Impremta Terras. L'home ros va obrir els ulls com taronges quan va veure els guisats que les minyones van servir amb la vaixel·la de porcellana francesa que la senyora Terras havia portat a la casa després del seu casament.

- Vostè d'on ha dit que és? – va començar el senyor Terras mentre les minyones servien el primer plat.
- D'una ciutat ben coneguda! Vinc de la vella ciutat de Florència!
- I qui és? A què es dedica i què hi fa aquí? – va preguntar el senyor Terras.

## L'ARQUEÒLEG

Després d'un moment de pausa, el senyor Elgio va començar la seva resposta:

- Bé... des que... –

El foraster semblava dubtar de com explicar la seva pròpia vida! Sorprenent.

- Des de ben petit em vaig interessar per l'arqueologia – va continuar-, i quan vaig ser més gran, el meu pare em va portar a una universitat de la ciutat on vaig estudiar-la més a fons. Quan vaig sortir de la universitat, ràpidament vaig començar a acompanyar al meu pare en les excavacions per diversos indrets del Regne d'Itàlia i, després de nombrosos descobriments de certa importància, em van encarregar excavacions en aquesta ciutat de Mataró. He anat i vingut molts cops des d'aquell moment i..., i tal i com se'm va demanar, he realitzat moltes excavacions arqueològiques a la zona, i conec tota la història des del seu naixement fins a dia d'avui, però... – va fer una pausa-, d'alguna manera, quan acabar les investigacions i vaig tornar a casa vaig sentir que no n'hi havia prou amb tancar els objectes trobats en un museu. Vostè m'entendrà quan li digui, segur... Quan vaig tornar a casa vaig sentir la necessitat de divulgar tot el que havia descobert mitjançant...

El senyor Terras es va aixecar de sobte i va cridar:

## EL TITELLAIRE

- Un llibre! Mitjançant un llibre! És clar! Sí! – i a continuació es va asseure un altre cop amb un somriure d'orella a orella.
- Exactament, un llibre. El que li he entregat abans – va dir somrient Elgio.

És a dir, que aquell jove compartia la seva passió per divulgar el coneixement!

- Vaig acabar d'escriure el llibre tot just fa uns mesos. Llavors, quan un amic meu de la ciutat va conèixer l'existència d'aquesta nova impremta, em va enviar una carta i m'ho va comunicar. Ràpidament vaig agafar un vaixell i... sóc aquí! – va dir obrint els braços.
- Fantàstic! – va dir el senyor Terras i, a continuació, es va endur un tros de xai a la boca.

# L'ARQUEÒLEG

## L'HABITACIÓ

**E**l sopar va acabar poca estona després que el senyor Terras li fes l'interrogatori que tant havia incomodat al senyor Elgio. L'instrument més valuós que tenia era la improvisació, que llavors va funcionar. Sens dubte, es va preguntar quant temps hauria de seguir fingint.

El seu vell amic Arsen, el qual feia anys que no havia vist, li havia enviat la carta on li deia que havia d'aconseguir que li publicuessin el llibre i que, un cop s'hagués publicat amb els noms de tots dos com a autors, compartirien els beneficis. Només coneixia l'origen i el destí, però d'alguna manera havia de trobar el camí. Va pensar que potser seria convenient trobar-se amb l'Arsen per parlar-ne, però no tenia mitjà per contactar amb ell perquè havia deixat a casa la carta que havia rebut i que contenia el remitent.

No hi havia alternativa a la inventiva, però tot semblava anar bé.

Quan el senyor Terras es va empassar l'últim tros de les postres es va aixecar i, amb ell, la senyora Terras i l'Elgio. Llavors el senyor Terras va dir:

- Montserrat, acompanya el nostre amic a l'habitació de convidats.

## L'HABITACIÓ

Llavors va girar el cap per mirar directament a l'Elgio.

- Posi's còmode, com si fos a casa seva. La meva esposa li explicarà les normes de la casa... – un moment de pausa- Bé, només n'hi ha una.
- D'acord, no es preocupi per res – li va contestar l'italià.

Tal i com li havia anunciat el senyor Terras, la seva esposa el va conduir llavors fins les escales de marbre que duïen a les estances superiors i van començar a pujar-les.

- Bé, hem arribat al primer pis – va dir ella mentre posaven els peus al replà de l'escala.
- Em fa l'afecte que aquí dins hi ha molts llibres... – va dir el senyor Elgio mentre es dirigia a obrir les portes sense pensar-s'ho dues vegades.
- No! No hi pot entrar, vostè! Ni vostè ni ningú. Aquesta és la norma de que et parlava el meu marit abans... És on ell hi passa més hores. La seva biblioteca... Sembla que no existeixi res més al món, la veritat. No el veurà gaire per cap altre lloc de la casa i, si el busca, aquí el trobarà sempre.
- Perdoni que sigui així però no puc evitar preguntar quina és la raó per la qual no es pot entrar a la biblioteca? – va dir mentre acaronava una de les portes de fusta.

Havia llegit moltes obres on es parlava d'habitacions que amagaven perills insospitats o on es realitzaven els experiments més esgarrifosos i inimaginables.

## EL TITELLAIRE

- Simplement no vol que ningú sàpiga què és el que hi ha dins el seu cervell. Aquesta és la seva teoria: els seus llibres són el seu cervell, i no vol que ningú hi entri.

Per la manera amb que la senyora Terras va dir aquella última frase va semblar com si pensés que el seu marit era boig i, per un moment, se li va esbossar un somriure que el va fer sospitar. Llavors es va acostar a la senyora Terras fins que va ser ben a prop de la seva orella i, xiuxiuejant perquè el senyor Terras no el sentís, va dir:

- Vostè ha entrat al seu cervell, oi senyora Montserrat?

Llavors ella, sufocant, va seguir pujant les escales.

- Li ensenyaré... – es va entrebancar-. Li ensenyaré la seva habitació, pugi.

L'havia encertat. La senyora Terras es va posar excessivament nerviosa quan li va fer aquella pregunta, cosa que la va delatar per complet. “De totes maneres, no n’hi ha per tant”, va pensar ell.

Al final de l’escala hi havia el segon pis de la casa, on es trobava l’habitació dels convidats i, un pis més amunt, hi havia l’estança dels senyors de la casa.

- Aquesta és la seva habitació – va dir la senyora Terras mentre obria la porta que conduïa a l’interior de l’estança.

Quan tots dos hi van ser a dins, l’Elgio va quedar meravellat amb les riqueses que abundaven a la cambra. A la seva esquerra, un sofà

## L'HABITACIÓ

amb uns coixins que semblaven tan flonjos com un núvol, i a al centre de l'estança un llit de matrimoni molt alt decorat amb un capçal de fusta de...

- És fusta de Sequoia?! – va preguntar ell sorprès.
- Ho ha encertat, sí. Importat d'Anglaterra pels pares d'en Francesc.

Quanta riquesa envoltava la família Terras! Segons el senyor Elgio sabia, la sequoia era la fusta més cara del mercat, i allà en tenia un capçal de llit!

- Bé moltes gràcies, aquesta tarda descansaré, el viatge ha estat llarg i necessito dormir una estona – va dir ell com a comiat.
- Una última cosa, senyor...
- No cal que em digui *senyor!* Em pot dir Elgio.
- Bé, doncs de la mateixa manera que jo li dic Elgio, no cal que em parli de vostè, entesos? – va dir somrient ella.
- D'acord, ens tutegem, doncs.
- El que jo anava a dir és que d'aquí uns dies el meu espòs i jo anirem a passar uns dies a la Cerdanya. Allà hi viu una tieta seva i volem aprofitar ara que encara no neva per fer-li una visita. A més, el meu marit adora llegir a l'aire lliure i allà té la oportunitat de fer-ho.
- La veritat és que jo també gaudeixo de la lectura a l'aire lliure –la va interrompre-, però segurament no tant com ell, a jutjar pel seu amor cap als llibres.



## EL TITELLAIRE

- No ho dubtis pas, ningú estima com ell els plec de paper – va dir seriosa.

Després d'una pausa va continuar:

- Et volia proposar de venir amb nosaltres a casa la tieta d'en Francesc. És una oportunitat per conèixer els Pirineus i hi estaràs molt bé. A més, aquí et quedaràs sol, i no coneixes la ciutat... – les galtes se li havien posat molt vermelles, com si li hagués fet vergonya dir-li allò.

Anar a la Cerdanya era una oferta molt atractiva, certament, però l'Elgio va pensar que si es quedava a Mataró, sol, tindria temps per buscar l'Arsen i parlar-hi. Així que es va haver d'inventar una excusa ràpidament:

- Em sap molt de greu, de veritat, però m'he de quedar a la ciutat. Abans de venir a Mataró vaig concertar visita a alguns museus de Barcelona per acabar d'entendre certs aspectes sobre la història de la capital.

Allò va agafar per sorpresa la senyora Terras, que només va dir:

- Doncs bé... cap problema, fes el que hakis de fer.

A continuació, el va deixar sol a l'habitació.

## L'HABITACIÓ

## EL VIATGE

**D**esprés de deixar al senyor Elgio a l'habitació de convidats va pujar a la seva cambra on, com era previsible, no hi havia el seu marit i es va ficar al llit.

No va poder evitar pensar en el foraster que havien acollit a casa seva sense conèixer-lo de res. Un home que deia que era arqueòleg i que volia publicar el llibre que portava a la maleta, un objectiu totalment legítim. Altrament, la senyora Terras dubtava que la decisió del seu marit de deixar que residís a casa seva fos la més encertada. No en sabien res d'ell i podia fer el que volgués, i encara més quan el matrimoni viatgés a la Cerdanya i ell, tal i com havien acordat l'Elgio i en Francesc, es quedés a la casa.

Sens dubte, hi havia una cosa que la preocupava per sobre de qualsevol altre, i era que d'alguna manera l'italià havia descobert que havia desobeït al seu marit i havia entrat a la biblioteca. Potser ho havia deduït per la seva expressió en parlar-ne, potser simplement perquè havia suposat que en algun moment dels vint anys que feia que vivien junts hi hagués entrat. Ara ell ho podia explicar al senyor Terras, encara que no hi veia cap raó aparent perquè ho fes.

## EL VIATGE

“En qualsevol cas”, va pensar finalment, “sembla un home amable i format, no crec que suposi cap entrebanc”.

Abans que el senyor Terras deixés la lectura i pugés a l'habitació, ella ja s'havia adormit, i l'endemà, quan es va llevar, només recordava dues coses d'aquella nit: el que havia somiat i que havia dormit d'una tirada.

Es va aixecar ràpidament del llit i va mirar a la part on hi havia el seu marit. Encara dormia, era d'hora. Llavors es va dirigir ràpidament al lavabo que tenien al seu dormitori i es va mirar al mirall. Va recordar, de sobte, el somni nocturn. De nou, havia somiat que es casava amb un home ros i alt, que viatjaven lluny, que ell li regalava llibres, que es reunia amb les seves amigues sovint i que tenia una filla amb l'home de cabells daurats. Només havia canviat una cosa des de la primera vegada que havia imaginat allò: fins aquell dia l'home no havia tingut mai rostre, ara era el de l'Elgio.

“Només era un somni”, va pensar per tal d'oblidar-se d'aquell fet, però no ho va poder evitar, i al llarg dels següents dies va tornar a somiar en diverses ocasions amb l'italià i la seva vida de somni.

Quan la impremta va estar a punt per començar a funcionar i el senyor Terras va haver parlat amb els treballadors de l'antiga empresa d'en Joan, en Francesc i la Montserrat es van preparar pel viatge a la Cerdanya.

Al matí, la senyora Terras i el senyor Francesc es van acomiadar de les minyones de la casa, encarregades de vetllar per la casa en la

## EL TITELLAIRE

seva absència. Alhora, els van avisar que el senyor Elgio es quedaria allà mentre ells eren a la Cerdanya.

- Cuideu-lo com si es tractés de mi! – va dir el senyor Terras a les minyones rient.
- No ho dubti, senyor Terras, el convidat se sentirà com a casa seva – va respondre una de les minyones.
- No ho dubto! – va dir el senyor.

A la porta de la casa els esperava l'Elgio per acomiadar-se d'ells.

- Espero que gaudiu del viatge i de la Cerdanya! – va dir el senyor Elgio mirant-los a tots dos.
- T'enviarem alguna carta, Elgio – va dir la senyora Terras.
- De veritat? – va preguntar el senyor Terras-. Bé, potser ho farà ella, jo estaré massa ocupat llegint... ja sabeu què! – va dir mentre picava l'ullet exageradament al senyor Elgio i reia.

Per acabar, l'Elgio i el seu marit es van abraçar i, a continuació, l'italià va besar dues vegades la senyora Terras a les galtes, fet que va provocar-li un envermelliment.

Llavors, el senyor i la senyora Terras van pujar a la diligència que els havia de portar fins als pirineus i la senyora Terras va dir:

- Veig que al final t'has emportat els escrits de l'Elgio. Te'ls llegiràs allà?

## EL VIATGE

- Evidentment que sí. Encara no he començat a llegir-ne ni una sola lletra. Ho vull fer com abans, no ho entens?
- Com abans? – va preguntar ella.
- Sí, sí, sí! Com quan llegíem a la vora del riu en Joan i jo! – va dir emocionat.

Llavors es va ficar la mà a la butxaca de l'abric llarg que portava i en va treure la seva pipa.

Evidentment, el senyor Terras també s'havia endut un bon tabac de pipa per gaudir mentre llegia.

El viatge se li va fer molt pesat i, després de moltes hores de silenci dins la cabina del cotxe, quan va ser fosc, en Francesc va treure el cap per la petita obertura que donava a l'exterior i va cridar al conductor per demanar-li de parar a un hostel que hi havia a prop. Però, veient que eren a tocar de Puigcerdà, l'home li va recomanar de seguir fins arribar-hi i així podrien dormir allà.

- Què fem? – li va preguntar a ella-. Seguim o ens aturem a dormir aquí?

S'ho va pensar. Per una banda, estava esgotada pel moviment del carro, però si paraven el dia següent haurien de reprendre el viatge, i no volia ni pensar-hi.

- Seguim fins arribar a casa la Victòria, necessito acabar amb els moviments bruscos del cotxe – va dir ella mig marejada.

## EL TITELLAIRE

Es dirigien a casa la tieta d'en Francesc, la germana del seu pare. Quan es va casar amb un home de la mateixa ciutat de Mataró van decidir que es comprarien una casa a la Cerdanya on, certament, passaven la majoria de l'any i havia esdevingut involuntàriament la seva primera residència.

- Fins arribar a port! – va cridar el senyor Terras per la finestra.

Unes hores després, finalment, van arribar a casa la senyora Victòria, que esperava el matrimoni amb els braços oberts als jardins que donaven pas a la casa.

Ella vestia com l'última vegada que l'havien vist, amb unes enormes faldilles de colors negres i blaus i, a sota, un polissó que li donava volum. Aquests vestits li atorgaven un aspecte imponent que inspirava respecte a tothom. Duia els cabells arrissats recollits en un monyo decorat amb una cinta blava i daurada que li deixava el rostre al descobert.

El seu espòs, l'Isidre Roure, va sortir llavors de la casa i es va acostar corrent cap a la senyora Terras per saludar-la. L'home lluia un bigoti dens i una barba bellament afaitada que el feien semblar més jove del que era. Va arribar a on era la senyora Terras i la va abraçar animadament.

- Benvinguts! – va dir llavors la Victòria.
- Un any és massa temps! Recordeu que ens podeu visitar a mitjans d'any! – va dir mentre reia el senyor Isidre.
- No ho dubtis pas... – va dir el senyor Terras.

## EL VIATGE

Per causes desconegudes, o potser perquè el senyor Terras es passava més hores llegint al bosc que atenent a la seva tieta, la relació del matrimoni Roure havia resultat molt més fructífera amb la senyora Terras que no pas amb el seu espòs.

El fred els va fer entrar ràpidament a la sumptuosa residència dels senyors Roure. L'interior de la casa era càlid gràcies a les llars de focs diverses que hi havia.

Quan van haver desfet les maletes que duïen a la diligència van sopar tots junts i, en acabar, el senyor Terras va dir:

- Tieta – va dirigir la mirada cap a ella-, com ja saps durant l'últim mes no t'he enviat cap carta, i hi ha una bona raó...
- No pateixis – el va tallar ella-, m'he acostumat a que parlis més amb els llibres que amb la teva pròpia tieta – va dir en to bromista.

Pel que va semblar el senyor Terras no es va prendre bé aquelles paraules, així que va dir:

- Sembla que al cervell de la meva tieta hi ha molt d'espai encara, potser li convindria llegir.

La senyora Victòria no va contestar a aquella provocació, era massa educada per fer-ho i, a més, ja estava acostumada a la manera de ser del seu nebot. El seu marit, en canvi, quan va sentir aquelles paraules, va canviar el seu rostre a un posat molt seriós.



## EL TITELLAIRE

- Parlant de llibres, com us anava dient, fa temps que no us envio una carta, ni a vosaltres ni a ningú, de fet, ... I això és perquè recentment...

Se'l veia nerviós. Segurament estava improvisant el seu discurs, i no era el seu do.

- En resum, que he heretat una impremta i ara seré creador de llibres. Bé, no els escriuré, perquè ja sabeu que jo sóc més de llegir que d'escriure – va dir ràpidament-, sinó que faré realitat les creacions literàries d'altres persones.

La senyora Terras va somriure malgrat el discurs del seu marit no havia lluit gaire i va dir:

- Exactament, teniu davant vostre el propietari de la Impremta Terras! – va dir i, en acabar, va aplaudir com si d'una festa es tractés.
- Gràcies, gràcies! – va celebrar el seu marit.

La Victòria es va aixecar llavors i va abraçar el seu nebot felicitant-lo i, a continuació, el seu marit, que ja estava més d'humor, va fer el mateix.

- Tot això us ho dic per dues raons, principalment – va prosseguir-. La primera és la més evident, i és perquè ho sapigüeu. La segona no és tan positiva... Malgrat els meus magnes esforços de no portar cap llibre per llegir i poder gaudir de la vostra companyia... – va dir molt irònicament- m'he hagut de portar els escrits d'un arqueòleg que vol

## EL VIATGE

publicar la seva obra a la meva impremta. Pot suposar un detonant que la doni a conèixer i, a més, el nostre llegat al món, així que m'he d'assegurar que és tot un èxit! Per tant, em passaré els dies perdut entre la natura llegit.

- Com sempre vaja – va dir l'Isidre rient, per acabar.

Van continuar conversant una llarga estona fins que, sentint el cansament acumulat del viatge, la senyora Terras va marxar a la seva cambra a descansar. Abans de tancar els ulls es va sentir feliç, tranquil·la. Va notar com aquelles hores que havia passat conversant amb els seus cunyats havien estat d'allò més entretingudes. Tant de bo algun dia el seu marit perdés la mania de no deixar-la sortir sola i ho pogués fer a Mataró.

**ILURO**

**A**l dia següent el senyor Terras es va llevar d'hora i es va vestir com si fos un dia qualsevol a la ciutat. Es va posar el seu abric llarg negre i un pantaló de pana blau marí i, per descomptat, el barret de copa. Va sortir de l'habitació on dormien ell i la Montserrat i es va dirigir a la planta baixa de la casa.

Va agafar un tros de pa de pagès que hi havia sobre la taula i es va tallar mig fuet del que tant li agradava, en silenci per no desvetllar els Roure ni la seva esposa, que encara dormien.

Al costat de la porta hi havia la seva maleta de pell, s'hi va acostar i la va obrir sigil·losament. A l'interior, entre la roba, hi havia els papers que li havia entregat l'Elgio feia unes setmanes. Els va agafar i, un cop hagué sortit de la masia, va començar la seva excursió sense rumb.

La casa dels seus tiets estava envoltada de boscos frondosos que exhalaven una frescor molt agradable. El senyor Terras, com tantes vegades havia fet en anteriors visites a la Victòria i el seu espòs, es va endinsar als boscos sense saber on era ni on volia ser, va caminar durant el que li va semblar molta estona entre troncs d'arbres altíssims i, per un moment, li va semblar que s'havia

## ILURO

transportat a un món fantàstic com el dels seus llibres. Va decidir aturar-se a la riba d'un riu d'aigua transparent i allà es va endinsar en la primera versió d'*Iluro*, l'obra de l'Elgio.

L'obra de l'arqueòleg italià explicava com, aproximadament dos segles abans del començament de la nostra era, els romans van entrar amb força al territori peninsular i van arrasar amb la població autòctona, aniquilant així tota la seva existència i cultura. Durant els anys posteriors, els romans van repoblar el territori peninsular amb la seva gent i hi van exportar les seves tradicions i la seva coneguda cultura. Una de les ciutats que van fundar va ser Iluro, tal com explicava l'obra de l'arqueòleg. A partir d'aquí, els romans van restar al territori plàcidament fins que al 476 d.C. l'Imperi Romà es va dividir. Llavors la cultura romana i la vida de la població va anar evolucionant i canviant fins arribar al que coneixem com a Edat Mitjana. Tots aquests canvis van afectar, és clar, la ciutat d'Iluro que, ja al segle XVI, va canviar de nom al definitiu Mataró.

El llibre explicava en detall la història de la ciutat i, certament, resultava interessant i molt didàctic i, amb tota probabilitat, interessaria a la població de Mataró. Sens dubte, al vespre, quan va haver llegit l'obra sencera, i mentre es dirigia de nou cap a la masia, va reflexionar sobre el que havia llegit. El que l'Elgio explicava en aquells centenars de pàgines no li sonava gaire, malgrat ell havia llegit sobre la història del món en diverses ocasions. Més concretament li semblava contradictòria amb les obres que havia llegit amb anterioritat. En aquells llibres que guardava a la biblioteca s'hi explicava com, els pobles autòctons de

## EL TITELLAIRE

la península i, en especial, els de la costa catalana, no havien mostrat oposició a la presència romana i que havia estat per voluntat pròpia que s'havien adaptat a la cultura romana. És més, tothom sabia en aquella època que el poder militar dels romans era inigualable i, per tant, no era lògic mostrar oposició a la seva presència, ja que hauria estat massa fàcil esclafar les tropes locals.

Una de les dues versions era rotundament errònia, i necessitava saber quina de les dues era abans de decidir si publicaria el llibre o no.

Finalment, ja entrada la nit, va arribar a la masia dels Roure, i mentre deixava els fulls dintre la maleta de nou, va sentir com algú li deia des de la sala:

- Ah! Per fi arribes, estàvem preocupats...

Era la seva tieta, i era asseguda a una butaca igual que la Montserrat i l'Isidre. Segurament havien estat xerrant tota la tarda.

- Has llegit el llibre de l'Elgio? – li va preguntar la seva dona. L'Elgio és l'arqueòleg del qual us parlàvem ahir – va dir de cara la Victòria.

En Francesc va seure a una butaca i va recolzar el front sobre la seva mà dreta. No sabia que pensar de l'obra que acabava de llegir.

- Sí, però... hi ha alguna cosa que no està bé... els altres llibres expliquen processos i estratègies diferents, aquest narra tot el contrari, encara que amb conseqüències iguals per la ciutat. No aconsegueixo desxifrar si l'Elgio ha

desenvolupat una teoria sobre la història de la ciutat fresca i innovadora o tan sols ha escrit una mentida putrefacta.

- Què vols dir? Què no et quadra amb el que saps sobre la història de la ciutat? – va preguntar la seva dona.
- No em quadra amb la història de la península en general, hi ha peces que no encaixen bé, hauré de reflexionar i tinc moltes preguntes per fer-li a l'Elgio. Em temo que aquest contratemps ens farà tornar abans d'hora a Mataró, Montserrat.
- Com dius? Hem de marxar més aviat? Però jo vull quedar-me més dies, gaudeixo molt de la seva companyia... – va senyalar l'Isidre i la Victòria.

Els dos no havien dit cap paraula des que el senyor Terras havia començat a parlar, semblaven molt sorpresos, fins i tot preocupats.

- No pateixis, Montserrat – va començar a dir l'Isidre-, podreu tornar més endavant, quan hàgiu acabat amb tot això.
- Bé, doncs quan vols que marxem? – va preguntar la Montserrat notablement dolguda.
- Com més aviat millor, sincerament.
- Ara que hi penso – va dir la Victòria de sobte-, em sembla que aquí a prop hi ha una estació de tren que us pot portar fins a Barcelona i, d'allà, podeu arribar a Mataró.

## EL TITELLAIRE

- No en parlem més – va finalitzar en Francesc-, demà marxem cap a Mataró.

## ILURO



## LA TROBADA

**L**a casa estava submergida en el silenci més profund, només se sentia en alguna ocasió alguna minyona.

Els senyors havien marxat el dia anterior i la casa ja semblava que no tingués vida, encara que quan hi eren tampoc ho semblava gaire, ja que el senyor Terras solia restar al seu món a part, amb els seus llibres.

Durant tota la nit havia estat reflexionant. Se sentia culpable del que estava fent. Estava enganyant a aquell senyor que confiava en ell per engegar la seva impremta i publicar el seu primer llibre. Tal i com li havia fet saber el senyor Terras, això el feia l'home més feliç del món, i en realitat no era més que una mentida, centenars de pàgines que havien sortit de la imaginació de l'Arsen, amb qui ni tan sols havia parlat. I tot pels diners, el combustible capaç de fer-ho moure tot i fins i tot fer trontollar els principis d'una persona.

S'estava aprofitant de la família que havia confiat en ell i havien posat a disposició seva tota una casa tan espectacular com aquella que, comparada amb la seva, semblava el palau de Versalles. En qualsevol moment si hagués volgut hauria pogut prendre foc a l'edifici i arruïnar la vida dels Terras, però el senyor Terras ni tan

## LA TROBADA

sols s'havia parat a pensar en els pros i contres quan li va oferir l'habitació. Només tenia un objectiu: que el llibre veiés la llum.

Culpable. Ell era culpable d'haver acceptat aquella oferta tan temptadora de l'Arsen, però era fer-ho o morir de gana quan els pocs diners dels quals disposava s'esfumessin.

De sobte algun visitant desconegut va picar tres cops les portes de la casa. Ell, que era a la seva habitació al segon pis, no va anar a obrir la porta, sinó que va deixar que ho fes alguna de les minyones.

Al cap d'un moment la Rosa, la minyona que havia rebut a l'inesperat visitant, va pujar fins allà on ell era i li va dir:

- Hi ha uns homes que volen parlar amb vostè, senyor Elgio.
- Amb mi? Qui són? – va preguntar ell.

Era certament curiós que algú el volgués visitar, ja que ningú excepte els Terras sabien que s'allotjava en aquell edifici.

- Amb vostè, sí. No sé qui són, no els havia vist mai.
- Ara baixo, doncs. Gràcies, Rosa.

La Rosa va abandonar l'habitació i ell la va seguir. Va baixar ràpidament les escales de la casa, ja que no li agradava fer esperar ningú. Va arribar al saló principal i, a partir d'allà, va anar fins la porta d'entrada. A fora hi havia els dos homes que havia anomenat la Rosa, vestits de negre de cap a peus.

- Acompanyi'ns.

## EL TITELLAIRE

Sense dir res més ni comprovar que ell els seguís, es van allunyar uns metres i es van aturar davant una diligència bellament decorada. Llavors, sense saber què volia aquella gent ni tan sols qui eren, s'hi va apropar.

- Pugi, l'hem de dur a un lloc.
- On anem?
- Pugi, l'està esperant. – van contestar ells.

La situació l'incomodava i el preocupava alhora. No sabia on anava i, de fet, encara que li haguessin dit tampoc ho hauria sabut, perquè gairebé no coneixia la ciutat.

Un cop assegut al banc de fusta de l'interior, els dos homes van córrer unes petites cortines de vellut negre que van tapar les finestres i van sumir el reduït espai en la foscor. L'havien deixat cec, estava a les seves mans. Els cavalls van tirar del carro i les rodes van començar a girar. Van avançar pel carrer fins una cruïlla on van girar a l'esquerra. A partir d'aquest punt ja no va saber reconèixer els carrers per on anaven, només era capaç de notar les llambordes del terra picant les rodes, cap pista més. Finalment la diligència es va aturar i els homes de negre van obrir-li les portes perquè baixes del carro. La llum del capvespre el va cegar i, per uns moments, no hi va poder veure.

Quan la es va recuperar d'aquell petit entrebanc, va aixecar la mirada. La diligència s'havia esfumat, estava sol en un carrer estret i humit per la pluja d'aquell matí.

## LA TROBADA

Va mirar a banda i banda del carrer, però no hi va veure ningú. Però aquells homes li havien dit que algú l'esperava... Es va quedar palplantat allà durant uns instants fins que, de sobte, va sentir unes passes a prop. Algú s'acostava a ell... O més ben dit, dues persones. Llavors, per una de les obertures que donaven a un carrer més petit i fosc, van aparèixer dos senyors. Un d'ells era jove i, a jutjar pels seus anells, la seva roba i el seu bigoti ben pentinat, pertanyia a una classe molt alta. L'altre era un home de poca estatura sense cap cabell i d'avançada edat.

De sobte la memòria li va fer servei.

- Arsen? – va dir mentre s'acostava al baró ric.
- El mateix Arsen que la última vegada, sí – va dir ell.

L'Elgio, llavors, il·lusionat de tornar-lo a veure, s'hi va acostar ràpidament i es van abraçar efusivament.

- No t'imagines la necessitat que tenia de veure't. Dignes, què se n'ha fet de tu? – va preguntar l'italià.
- Modestament, tinc poder i, com has pogut observar abans, ho puc saber tot de la ciutat, fins i tot, les coses més amagades com el lloc de residència d'un italià que vol publicar un llibre.
- Meravellós! – va dir rient l'italià.

Després d'una pausa l'Elgio va aconseguir reunir el valor per preguntar-li:

- Què he de fer, Arsen? No tinc instruccions que m'indiquin què he de fer per...

## EL TITELLAIRE

- No et preocupis, Elgio – el va tallar l'adinerat-. Ho estàs fent molt bé, de veritat. El senyor Terras publicarà el llibre, n'estic segur, i tots dos guanyarem una fortuna – va dir en veu baixa, sense aparent justificació-. Jo m'ocuparé dels assumptes que no estan a les teves mans, com per exemple... – es va girar i va senyalar l'home que havia vingut amb ell-. Et presento en Marçal, és un dels treballadors de l'Impremta Terras que col·laborarà amb nosaltres. Ho sap tot: que res del que hi ha escrit en aquells papers és veritat i que tu no n'ets l'autor, però no ho dirà a ningú, t'ho asseguro.

Llavors va alçar una mà i el va forçar a obrir la boca. Li havien tallat la llengua. Una esgarrifança va recórrer l'esquena de l'Elgio. De sobte el preocupava que, publicant aquella mentida, estigués ajudant un boig.

- Detalls a part – va continuar l'Arsen-, aquest és l'encarregat de la creació i impressió de les portades dels llibres a la impremta. Ell ens ajudarà a posar la cirereta al pastís i farà que, per art de màgia, el meu nom aparegui a la portada. Al costat del teu, és clar – va dir amb un somriure que li va transmetre un malestar inimaginable.
- Per tant, només he d'aconseguir que el senyor Terras decideixi, finalment, publicar el llibre?
- Només això, res més. Ell que es clausura a la seva biblioteca tot el dia, descobrirà que jo *també* sóc autor d'aquest llibre quan ja se n'hagin imprès centenars d'exemplars, i ja no hi haurà marxa enrere. Ell haurà

## LA TROBADA

complert el seu conegut somni de publicar un llibre i nosaltres guanyarem diners. Potser s'enfada una mica quan descobreixi que jo he *col·laborat* en l'escriptura del llibre, però com que no sabrà que és un engany, no serà res. Molta sort, company, ho estàs fent molt bé, de veritat.

- T'agraeixo molt el que estàs fent per mi, Arsen, és molt arriscat. Ho saps, oi? – li va dir l'italià.

Després d'uns instants de silenci, l'home ric va contestar:

- Val la pena viure una vida sense riscos? – i tots dos homes van marxar per on havien vingut.

L'Elgio es va quedar allà pensant. El que estava fent era molt greu, l'engany amb el qual estava col·laborant podia arruïnar la vida d'un home que li havia confiat la seguretat de casa seva i, amb ella, la de la seva biblioteca i les seves minyones.

A més, l'Arsen havia canviat des de la última vegada que s'havien vist. La seva família no era de les més riques de la ciutat, encara que, segons sabia, no s'havien de preocupar gaire pels diners ja que el seu pare era un burgès que vivia a Barcelona. La seva mare era morta des de feia anys.

Inesperadament una veu femenina el va cridar per l'esquena. Es va girar ràpidament. La senyora Terras es dirigia cap a on era ell.

SOSPITES

**L**a senyora Terras es va acostar a gran velocitat a l'italià, que la mirava sorprès. La senyora Terras es va acostar a gran velocitat a l'italià, que la mirava sorprès. L'havien enviat a buscar-lo i feia un moment l'havia vist parlar amb dos figures. Una era un home amb unes robes de vellut i un bigoti molt ben pentinat que s'assemblava...

Però no ho podia ser, no es coneixien de res. L'altre persona estava sumida en la penombra i no li havia pogut observar bé el rostre abans que marxessin.

Quan va arribar a on era ell, va ser la primera en parlar:

- Qui eren? – es va limitar a preguntar.
- Qui eren qui...? Aquests... aquests homes? – va dir entrebancant-se entre les paraules.

Semblava nerviós, massa. Ella va assentir en silenci.

- Qui era l'home alt amb bigoti? – va tornar a preguntar ella, preocupada.
- Bé... aquest home – va començar assenyalant el carrer per on havien marxat- fa uns dies em va oferir els seus serveis.

## SOSPITES

Em va convidar a veure la ciutat amb ell. Per què ho pregunta, sembla espantada?

- Per res, si només és això cap problema.

En realitat sí que era un problema. Corrien molts rumors per la ciutat sobre la vida d'aquell home i les seves fosques activitats. Segons alguns, era l'home amb més poder de la ciutat i havia fet desaparèixer com per art de màgia a diverses persones que suposaven un entrebanc per als seus suposats plans perversos.

Evidentment, ella no podia assegurar que el que deien les males veus fos veritat, però tampoc podia assegurar que fossin mentida. Malauradament, la família Terras havia tingut una experiència desagradable amb la família d'aquest suposadament despietat home influent.

Quan en Francesc Terras només era un noi jove la seva mare va contraure una terrible malaltia, el tifus. En pocs dies la salut de la dona va empitjorar i les hemorràgies a diversos llocs del cos eren constants. Un metge de Barcelona prometia conèixer la solució per la malaltia, encara que el preu per dur-la a terme era molt elevat. Fins i tot per la rica família Terras aquella despesa era inabastable. Però, agafant-se a la única esperança que hi havia, en una operació d'especulació van aconseguir comprar una gran casa que, fins aleshores, era propietat d'una altra família de la ciutat. Aquests no hi van posar oposició, ja que l'enorme quantitat de diners que els va oferir el pare de Francesc Terras suposava un revulsiu per a l'economia de la família. Els Terras van revendre la casa ràpidament pel doble del preu pel qual l'havien comprada i, així, es van poder permetre pagar el tractament per la senyora Terras.



## EL TITELLAIRE

Malgrat això, la dona va morir, i el metge barcelonès que havia promès la guarició es va retirar de immediatament. A més, va tornar la meitat dels diners que li havien pagat als Terras.

Ràpidament es va fer conegut a la ciutat l'odi d'aquella família estafada cap als Terras, en especial la rancúnia del fill a aquests per haver-se aprofitat d'ells d'aquella manera tan descarada i haver llençat els diners a un pou, o així és com ell ho veia.

La família d'aquell noi, l'Arsen, va anar conquerint poder a la ciutat i, poc a poc, controlaven més aspectes de la societat fins al punt que, en aquell moment, es deia que l'Arsen era l'home més poderós de la ciutat, malgrat exercia el seu poder des de l'ombra. Mai se'l veia per enlloc, i les ordres per dur a terme alguna cosa o altra venien donades per algú altra, encara que la majoria de gent sospitava que darrere aquestes decisions hi era ell.

El senyor Terras era l'únic que no creia en aquestes històries. Ell deia que des de ben petit li havia agradat fer creure a la gent el que no era i que, gairebé trenta anys després, ho seguia fent. Segons en Francesc, només tenia diners i contactes i, amb això, havia muntat una il·lusió als cervells de la ciutadania fent-los pensar en aquestes bajanades quan en realitat no gaudia de poder.

A la senyora Terras li preocupava que, si efectivament aquell home era capaç de fer tot el que deia el poble, hagués involucrat en algun dels seus negres negocis l'Elgio aprofitant que no coneixia res ni ningú a la ciutat, i ella sentia, sense saber perquè, el deure de protegir-lo.

## SOSPITES

- Et donaré un bon consell, Elgio: si finalment en Francesc decideix publicar el llibre i el vols vendre, no tornis a parlar amb aquest home.
- Quin problema hi ha amb ell? – va preguntar de seguida l'Elgio.
- No se sap del cert, però hi ha gent que pensa que ha fet coses... inimaginables per enriquir-se i aconseguir més poder.
- Té poder, l'Arsen?
- Si té poder? Tothom diu que sí, menys en Francesc. Si vols saber el que jo penso... Sí, segurament té poder. La riquesa i el poder, avui en dia, els separa una estreta paret. Només conec una persona adinerada que hagi evitat tenir poder, el meu marit.
- Si m'ho permet... per què el seu marit evita tenir cap poder? – va preguntar ell, encuriós.
- Segons em va dir una vegada, el primer que sol arribar a la vida són els diners. Si llavors abrades els càrrecs que et proposen, moneda i sobirania s'uneixen en un poderós vincle inseparable i, quan un augmenta, l'home es veu forçat a fer més desmesurat l'altre, cosa que, pensa, posa en perill la humanitat sencera.

L'Elgio no va respondre a la seva explicació, es va limitar a seguir caminant lentament cap a on ella anava.

Al cap d'una estona van arribar de nou a la residència Terras. Prop de la porta d'entrada una de les minyones desfeia les maletes que els senyors havien portat de l'efímer viatge a casa els Roure i,

## EL TITELLAIRE

sorprenentment, li va comunicar que el senyor Terras era als soterranis, on hi havia la impremta.

La senyora Terras va deixar a l'Elgio a la planta principal i va començar a baixar les escales en direcció als pisos inferiors, però mentre baixava, la minyona la va cridar des de dalt:

- Senyora Terras! Senyora!

Ella va tornar a pujar uns quants esglaons i va mirar amunt.

- Quan el senyor Terras ha baixat a baix... l'he notat... especialment estrany. No ha pronunciat paraula des de la seva arribada i mostrava un posat molt seriós, inusual en ell. Miri d'animar-lo una mica, deu estar neguitós per estrenar la impremta.
- Gràcies, Mercè, ja veuré què li passa – va dir mentre començava a descendir altre cop.

Al final de les escales de fusta que portaven als soterranis s'obria una habitació molt extensa amb els sostres baixos on, unes setmanes enrere, els tècnics havien muntat la impremta per ordre exprés del senyor.

Entre les màquines la senyora Terras va veure el seu espòs que caminava lentament amb la mirada perduda. S'hi va acostar silenciosament i li va tocar una espatlla.

Ell es va girar amb un moviment bruscat, espantat.

- Ah, ets tu. No t'esperava.

## SOSPITES

- No ets a la biblioteca.
- Evident, sóc a la Impremta amb tu – va respondre ell secament.
- Què et passa? Et preocupa alguna cosa? – li va preguntar ella amoïnada.
- No és res, simplement..
- No m’enganyis! Et conec prou com per saber que el que et corre pel cap és important, Francesc.

Després de pensar-s’ho uns instants, el senyor Terras es va asseure sobre una taula que hi havia allà a prop i va començar a parlar.

- Certament, tinc dubtes sobre la veracitat de l’obra de l’Elgio. Hi ha moltes coses que no casen amb els llibres que he llegit abans, són... incoherents, i no sé perquè.

Llavors, en veu baixa, com parlant per ell mateix, va dir:

- Certament, n’hi ha masses.

La senyora Terras, llavors, va tenir valor suficient per dir-li el que havia vist.

- Francesc, no vull agreujar les coses, tot el contrari, vull que publicuis la teva obra el més aviat possible, però t’he de dir una cosa.

Segurament per l’expressió del seu rostre el senyor Terras es va aixecar de nou i la va agafar de la barbeta, alçant-li el cap.

- Què passa?

## EL TITELLAIRE

- Aquesta tarda he vist l'Elgio parlant amb l'Arsen.
- Això és tot? Però si...
- Sí, sí – el va tallar-, ja sé que per a tu l'Arsen no és ningú i que només juga amb la gent, però i si no fos així? I si realment tingués poder i estigués maquinant algun dels seus suposats plans que involucrés l'Elgio?
- Vinga va! Però què dius? No et sens a tu mateixa? Què pretens que faci? Volar la ciutat pels aires com si fos Guy Fawkes?
- No ho sé, però això fa mala olor... Més aviat pudor, Francesc. És que els llibres que has llegit no t'han ensenyat res? L'home pot arribar a ser el pitjor enemic de l'home si s'ho proposa, capaç de les atrocitats més severes...
- No n'hi haurà per tant! No t'imaginis fantasies, Montserrat, oblida't del que et puguis haver imaginat. No em preocupa l'Arsen, però he pres una decisió. L'Elgio té dos dies per convèncer-me que li publiqui l'obra explicant-me d'on ha tret totes aquestes teories que explica als escrits que em va donar. Si no ho fa, buscarem alguna altra via per inaugurar la impremta.

## SOSPITES

## CONFESSIONS I PROPOSTA

**L**'Elgio s'havia quedat a la barana escoltant tot el que deien els Terras i, segons les paraules que s'havien escolat per la porta que duia als soterranis i havien arribat a les seves oïdes, el saber del senyor Terras havia descobert la veritat.

La por es va apoderar d'ell i les cames li van començar a tremolar. Per començar, ara el senyor Terras volia que el convencés que el que havia escrit era veraç, però no ho podia fer perquè, tal i com ell sospitava, no ho era. Quan ho sabés segurament el faria fora de casa seva i hauria de tornar amb les butxaques buides a Itàlia i seguir amb la seva vida freda i pobra.

Però això no era el pitjor. L'Arsen tard o d'hora s'assabentaria que havia fracassat i potser... Potser no tornaria mai més a la seva terra. "En el millor dels casos hi retornaré amb alguna part del cos menys", va pensar esgarriat.

Amb tot això ennuvolant-li els pensaments es va adonar que també deixaria de veure la senyora Terras, aquella dona que havia confiat en ell i que li havia ofert una habitació a casa seva. De sobte sentia tristor dins seu. Des del primer dia en aquella casa havia admirat la Montserrat Terras, una dona que no es resignava a estar tancada a casa seva cuidant el jardí o fent mitja sense poder sortir d'aquella

## CONFESSIONS I PROPOSTA

gàbia per una forta mania del seu marit, que temia que es veiés amb un altre home. A més, de seguida que van parlar sobre la biblioteca del senyor Terras ell es va adonar que la senyora Terras hi havia entrat i no només això, sinó que, a més, havia agafat un llibre i l'havia llegit. I per què no ho podia fer?

La ment del senyor Terras era una màquina molt complexa on s'hi podia trobar cultura, coneixement, saviesa, però també reunides les tradicions més ràncies de la societat portades gairebé a l'extrem. Va tornar a pensar en la senyora Terras i perquè en Francesc no la deixava llegir, però no va ser capaç d'arribar a cap conclusió.

Llavors es va adonar de què era el que havia de fer. Es va asseure a una cadira de fusta que hi havia prop de l'escala esperant que la senyora Terras pugés, i no va trigar gaire. Quan va arribar on era ell, l'Elgio va dir:

- Acompanya'm a l'habitació, t'he d'explicar moltes coses.
- Però... – va començar ella.
- No hi ha temps, vinga – la va tallar l'Elgio.

Llavors la va agafar del braç i va fer que pugés amb ell ràpidament al segon pis, on era la seva habitació. Va pujar les escales de dos en dos i quan va arribar a la porta la va obrir, van entrar tots dos a la cambra i va tancar-la de nou.

- Ho he sentit tot, Montserrat. Tot.
- Ah, si?



## EL TITELLAIRE

- Sí, tot. I et diré una cosa, en Francesc és un savi. T'explicaré una història del qual el protagonista en sóc jo – va dir mentre s'asseia als peus del llit.

La Montserrat es va quedar dreta amb una expressió entre sorpresa i preocupada.

Ell va començar a explicar la seva història:

- Fa molts anys un noi va estudiar arqueologia a la Universitat i, quan va acabar de cursar els estudis, de seguida li van proposar d'anar a excavar aquí i allà, a molts llocs. De fet, va acceptar i va començar unes excavacions en aquesta mateixa zona ara fa uns deu anys. Però, mentre jo i el meu equip estàvem desenterrant la societat de fa centenars, milers d'anys, un home anomenat Arsen, el qual no coneixia de res fins aquell dia, em va demanar d'anar amb ell a casa seva. Allà em va explicar qui era, un home ric de la ciutat i amb certes influències, encara que en aquell moment no masses. Aquella tarda em va donar una quantitat inimaginable de diners per mi i el meu equip d'arqueòlegs i em va convidar a marxar a casa.

La senyora Terras escoltava neguitosa i amb atenció les paraules de l'Elgio.

- Veient els diners que tenia entre les mans, naturalment vaig acceptar, vaig pagar la quantitat justa i necessària als arqueòlegs que m'acompanyaven i vam tornar a casa, a la bella Itàlia. Allà no vaig necessitar treballar durant molt

## CONFESSIONS I PROPOSTA

temps perquè podia viure amb els diners que havia aconseguit aquell dia però, poc a poc, es van anar esfumant. Jo, amb el temps, vaig buscar-me feina, per pocs diners que m'aportés, però com que feia anys que no excavava, el meu nom havia caigut en l'oblit, i ningú m'acceptava a cap investigació. Ara fa un mes aproximadament vaig rebre un paquet. Una carta i un llibre d'aquell home que m'havia entregat l'enorme quantitat de diners i m'havia fet tornar a casa sense acabar les excavacions. A la carta hi explicava com cap impremta li volia publicar un llibre que havia escrit sobre la història de la ciutat, tota inventada, és clar, i que necessitava que jo vingués aquí i simulés que l'havia escrita jo i, probablement, la publicariau. Després només calia que a la versió final de l'obra hi apareguessin dos noms com a autors: el seu i el meu. Així tots dos ens enduríem beneficis d'aquella publicació, i jo necessitava els diners, així que vaig acceptar. Tot ha funcionat a la perfecció... fins ara. He de convèncer el senyor Terras que jo he estat qui ha escrit l'obra. Més ben dit, tu el convenceràs.

La senyora Terras va respirar profundament, tenia els ulls negats de llàgrimes.

- Mai vas pensar... per què ningú li volia publicar l'obra, a l'Arsen? – va aconseguir dir entre llàgrimes.
- És clar, però em pensava que serien qüestions més... personals. Sens dubte, quan em vas explicar els rumors que es deien sobre ell, ho vaig veure clar.

## EL TITELLAIRE

- No puc... – va xiuxiuejar ella.

Hi va haver un moment de silenci.

- Ens has enganyat! – va alçar la veu-. Vam confiar en tu! I mira el que has fet! Ens has enredat en un dels jocs de l'Arsen!
- Jo no sabia ni tan sols qui era! – va contestar-li ell-. Necessito els diners!

Un altre moment de pausa.

- Montserrat, m'ajudaràs a convèncer el teu marit. Li diràs que t'he explicat com vaig escriure el llibre i que tot el que hi surt és cert, que, a més, m'he ajudat dels professors de la Universitat per completar l'obra, que tot es basa en les excavacions que vaig fer fa anys aquí a la ciutat.
- No ho faré. En Francesc i l'Arsen han estat enemics des de petits. L'Arsen li vol mal, sempre n'hi ha volgut.
- Sí que ho faràs. Per una vida millor. Ho faràs per tu. Si ho fas, jo hi guanyaré molts diners. No sóc cec... Sé que no ets feliç amb el teu espòs, que t'agradaria dur una altra vida! Jo te la puc donar, però primer has de convèncer-lo que publiqui el llibre. En Francesc es passa masses hores a la biblioteca, i farà el mateix el dia que la impremta s'engegui per imprimir el llibre. Se n'imprimiran molts exemplars i, quan s'adoni que l'Arsen ha col·laborat en això, s'enfadarà moltíssim, ja el coneixem, però serà massa tard, perquè ja

## CONFESSIONS I PROPOSTA

s'hauran imprès centenars de llibres i ja hauran estat enviats a les botigues per vendre'ls. Provablement em farà fora de casa vostra, però el llibre ja estarà publicat i guanyaré diners, molts diners.

- I què hi guanyo jo, de convèncer-lo? – li va preguntar amb un rostre mig de preocupació mig de convenciment.
- Ara bé la part dolça per tu. Quan embogeixi de ràbia per haver posat als carrers el llibre de l'Arsen, em farà fora i marxarà a Itàlia, però tu vindràs amb mi. Jo et permetre fer el que més desitges, viatjar pel món, llegir tant com vulguis... I tinc una altra oferta: hi ha un metge a Roma que cura la infertilitat. Podràs tenir fills amb qui vulguis. Si vols, amb mi, sinó, seràs lliure de fer el que vulguis. Però ja no estaràs lligada als desitjos del senyor Terras.

El silenci que es va instal·lar es va trencar amb una pregunta.

- La infertilitat?

Llavors ell es va llançar sobre la senyora Terras i la va besar als llavis, un petó senzill per segellar el seu pacte. Va notar com les últimes llàgrimes queien sobre els seus llavis mentre es fonien en aquell petó, que l'Elgio va fer acabar ràpidament.

La senyora Terras havia deixat de plorar. Un somriure s'esbossava al seu rostre. Llavors es va girar i es va apropar a la porta. La va obrir i, abans de marxar, va pronunciar en veu baixa:

- Faré el que pugui.

## EL TITELLAIRE

- En un minut es poden contenir infinitat de passions – va acabar ell.

## CONFESSIONS I PROPOSTA

L'ENGANY

**L**a senyora Terras va sortir de l'habitació de l'Arsen. Estava trasbalsada. Aquella història li havia obert els ulls però alhora...

Aquell mentider que havia fet el que havia volgut amb ella i el seu espòs ara li prometia un futur brillant. I si també era mentida? I si només volia els diners i, quan els tingués, marxar cap a casa seva amb les butxaques plenes?

De qualsevol manera, va pensar en la vida que li esperava al costat del seu home oníric i va prendre una decisió.

Va pujar al pis superior i, a l'interior, hi va trobar a en Francesc a punt d'anar a dormir.

- Espera – va dir ràpidament.

Llavors ell la va mirar i ella va continuar parlant:

- L'Elgio m'ho ha explicat tot.

Va dubtar de com continuar, però ho va veure clar.

- És verídric, tot el que diu el llibre. Va estar excavant molts anys a la ciutat i les afores i, després va portar els estudis

## L'ENGANY

que havia realitzat a la Universitat. Allà li van ajudar a escriure el llibre, i els fulls que tens en són el resultat.

El seu marit es va esperar uns segons a respondre:

- Però... contradiu tot el que coneixíem fins ara de la història!
- Evidentment, però pensa-hi bé – va començar ella-. És que quan Nicolau Copèrnic va presentar la seva teoria dient que la Terra gira al voltant del sol no va crear desconfiança i recel? La ciència avança, les teories caduquen i en sorgeixen d'altres més encertades. Francesc, saps que això és veritat! Ell ho necessita, necessita els diners. A més...

Va pensar molt abans de dir el que estava a punt de pronunciar, però ho va fer. Va voler seguir-li el joc al seu marit, estava segura que si deia això el convenceria:

- A més, seria, com tu mateix vas dir, el nostre llegat al món, com un fill.

Mentre ho deia va sentir una esgarripança que li recorria el cos de cap a peus.

En Francesc es va ficar al llit, es va tapar amb l'edredó i es va girar. D'esquena a la Montserrat li va dir:

- Crec en tu. Li publicaré el llibre.



## MAQUINÀRIA EN MARXA

No va poder dormir en tota la nit pensant que el dia següent naixeria el primer llibre de la Impremta Terras. Ben aviat, cap a les sis del matí, es va llevar i, un cop s'hagué vestit amb una americana de pell i uns pantalons de pana beix, va baixar a la biblioteca. Es va apropar a una de les prestatgeries a agafar un llibre per llegir, per passar les hores fins que arribessin els treballadors de la impremta, els mateixos que havien treballat amb en Joan Vives, el que havia començat tot això.

Però aquell dia no va agafar cap llibre, se sentia estrany. Semblava impossible que, finalment, després de tot, publicqués el seu llibre, aquell que havia rebut i cuidaria com un fill. Sentia dins seu que al final del dia ja no seria la mateixa persona, que tot hauria canviat.

Durant les últimes setmanes havia estat ultimant tots els detalls perquè la publicació fos la més polida i primmirada que havia vist mai. Havia contractat un dibuixant perquè il·lustrés amb carbonet cada pàgina del llibre segons les indicacions de l'Elgio, així els lectors que volguessin saber com era la ciutat romana d'Iluro no només ho podrien llegir, sinó que també ho podrien veure.

Uns dies abans havia parlat amb el dissenyador de la portada. Havien acordat que a la tapa de coberta, de vellut vermell,

simplement hi posaria el títol que havia proposat l'Elgio: *Estudis històrico-arqueològics sobre Iluro*.

Així doncs, va obrir els porticons de les finestres perquè la llum del sol banyés l'estança i es va asseure a la seva butaca. Només calia esperar. Va agafar la pipa de fusta de la tauleta i hi va posar l'herba de fumar amb aroma de fruits del bosc i la va encendre amb un llumins que guardava a la butxaca.

Tal i com esperava, quan el rellotge de paret de l'entrada tocava les nou en punt, va mirar pels vidres de les finestres i va veure com els treballadors de la impremta s'acostaven a la residència Terras ràpidament.

Es va aixecar de la butaca, va sortir amb molta pressa de l'habitació, i va baixar a baixa saltant els esglaons de tres en tres. Just abans que els treballadors piquessin les grans portes de fusta de la casa ell les va obrir i, obrint els braços com si els abraçes a tots, va dir:

- Benvinguts a la Impremta Terras, que avui comença a pintar papers que faran història!

A continuació, els treballadors van aplaudir les paraules del seu senyor i, seguint les seves ordres, van entrar per una petita porta que hi havia a part que els conduïa a la impremta.

Cadascun al seu lloc, tots preparats per començar.

## EL TITELLAIRE

El senyor Terras va observar-los a tots, especialment a un que, tal i com havia vist feia uns instants, no tenia llengua i, després que un calfred li recorres l'espina, va cridar:

- Que girin els engranatges! Fem història! Fem... cultural! – va cridar.

Llavors va sentir la seva dona que baixava les escales que conduïen fins els soterranis de la casa. Es va girar i la va veure. Va arribar fins on era ell i li va repenjar el seu cap a les espatlles del senyor Terras.

Allà es van quedar observant una estona com el primer home que hi havia a la maquinària agafava uns fulls de paper en blanc i els passava al segon home. Aquest, al seu torn, els tallava segons la mida corresponent i, després, els passava a un tercer home. Així successivament fins a completar la cadena que donava com a resultat un llibre.

Llavors, el senyor Terras va posar els llavis a l'orella de la seva senyora i va xiuxiuejar, emocionat:

- El nostre fill ja és aquí, Montserrat.

Ell va vessar una llàgrima que li va córrer per la galta i, a continuació, li va dir a en Francesc:

- Au, va, puja a la biblioteca i descansa una estona; sé que no has pogut dormir en tota la nit.
- Però jo em vull quedar aquí observant!

## MAQUINÀRIA EN MARXA

- No cal, Francesc. Només aconseguiràs agafar mal de cap amb el soroll de les màquines i, de fet, no hi haurà cap llibre definitiu fins d'aquí unes hores...

El senyor Terras s'ho va rumiar.

- Ben pensat tens raó.
- Ja m'hi quedo jo, aquí baix.

El senyor Terras va donar mitja volta i va tornar a la seva biblioteca tot sentint els engranatges complir el seu somni.

## L'AUTOR DEL LLIBRE

**D**e sobte el soroll de la maquinària el va despertar. Sota els defectes de la son no va relacionar aquell soroll amb la impremta, però al cap d'uns instants el cervell va reaccionar i es va llevar ràpidament. Es va posar una americana negra que portava a la maleta i uns pantalons negres i, a continuació, va sortir de l'habitació. Una minyona que hi havia allà va ser la primera en desitjar-li un bon dia i, a més, li va dir:

- Me n'alegro que finalment hagi aconseguit que el senyor Terras li publiqui el llibre, senyor. Ha estat un bon hoste.

Va baixar les escales tranquil·lament i, passant per la sala d'estar, va arribar a la cuina. Allà hi havia les minyones fent el dinar.

- Perdonin – va dir perquè s'adonessin que era allà-, tenen un tros de pa?

Llavors les minyones es van girar i, sorpreses, van dir-li:

- Senyor Elgio! Tingui un bon dia!
- Segui, res de una simple llesca de pa! – va dir una altra.
- Li hem preparat un suc de taronja expressament! – va dir una que portava una gerra plena d'un suc que aparentava ser deliciós.

## L'AUTOR DEL LLIBRE

- I la xocolata! – va dir una altra que entrava per la porta amb una safata plena de trossets de xocolata.

Mai s'havia sentit tant a gust com en aquell moment. Ningú li havia preparat tan dolces delicadeses. Va degustar cada un dels aliments que li van posar a taula i, quan va haver acabat, es va aixecar de la cadira.

- Esperí! – va sentir que algú cridava.

Llavors totes les minyones que eren a la cuina van sortir i el van envoltar:

- El volem felicitar per haver convençut el senyor Terras de publicar el seu llibre. És molt important per a ell, li podem assegurar.

Llavors es va encendre una tènue flama de culpabilitat dins seu. Tota la vida viuria com un mentider per tot allò que havia fet i, a més, com un aprofitat, perquè s'enduria els beneficis d'una obra que no havia escrit ell i, per acabar-ho d'arrodonir, que havia publicat amb moltíssima il·lusió el senyor Terras.

Però va fer esvair aquests pensaments del seu cap i, donant les gràcies a les minyones per tan agradables menjars i paraules, es va dirigir a les escales que duien als soterranis. El soroll dels engranatges cada cop es feia més fort, estrident i pesat, però va seguir baixant les escales.

- Aquest soroll és eixordador! – va dir-li a la senyora Terras quan va arribar a les màquines.

## EL TITELLAIRE

Ella va haver de fer-li repetir per entendre'l bé.

A continuació, un jove que anava vestit amb una camisa blanca molt bruta i portava uns tirants negres se'ls hi va acostar i va dir:

- Senyors, allà al fons hi tenen cent llibres acabats!

L'Elgio va riure sorollosament i la senyora Terras hi va anar corrents. Aquells llibres donarien llibertat a la seva vida.

Quan van arribar al final dels soterranis van veure apilonats sobre unes taules el centenar de llibres que havien enquadrernat i la senyora Terras va córrer a agafar-ne un.

- Com és que... – va començar a dir.

La felicitat s'havia esvaït del rostre de la senyora Terras. Llavors l'Elgio, nerviós, li va estirar de les mans l'exemplar i el va mirar bé.

El títol era correcte, les lletres daurades brillaven sota la llum de l'habitació, però més avall hi havia el que la senyora Terras havia observat.

L'autor era l'Arsen, ningú més.

Llavors, enfurismat i amb el rostre encès de color vermell, l'Elgio es va dirigir amb grans passes cap a on era el mut que havia imprès les portades.

Va agafar-li la camisa pel coll i, fent us de la força bruta, el va aixecar del terra. Mantenint-lo a l'aire li va cridar a la cara:

## L'AUTOR DEL LLIBRE

- Què has fet?!

La saliva se li escapava entre els llavis fruit de la ràbia que sentia i va deixar caure l'home a terra. Se'l va mirar, i aquest va somriure per sota el nas. Llavors l'Elgio li va etzibar una puntada a l'esquena que el va deixar estirat sobre la pedra. La senyora Terras observava l'escena nerviosa i cridava i movia les mans a l'aire sense saber què fer.

Els treballadors havien parat d'imprimir els llibres i s'havien quedat mirant l'Elgio.

Llavors va tornar a agafar el mut per la camisa, el va aixecar i va cridar:

- Que algú em porti una ploma i tinta! Ara mateix!

No va perdre el contacte amb els ulls d'aquell home ni un segon. Estava espantat, molt espantat. Havia d'aprofitar la por que corria per les seves venes o perdria la oportunitat.

Llavors un dels treballadors de la impremta li va portar una ploma d'escriure i la tinta negra. L'Elgio va obrir un dels llibres recent impresos i en va estripar un full.

- Escriu-me la direcció de l'Arsenal! – li va cridar a l'home.

Aquest va negar amb el cap, però abans de que pogués tornar a somriure, l'italià li va trencar el nas amb un fort cop de puny.

- Escriu-me la direcció – li va dir en veu baixa a l'orella.



## EL TITELLAIRE

Aquest cop sí, amb el nas ple de sang, va agafar la ploma i li va escriure la direcció al paper.

L'Elgio, sense dir res, va abandonar la sala corrents i es va dirigir a la porta de sortida.

Va començar a córrer pels carrers empedrats de la ciutat, se sentia incòmode amb l'americana, però no se la va treure.

Va pensar que no sabia on estava anant, si ni tan sols havia anat mai al carrer que li indicava l'adreça.

- Perdoni! – va parar un home que passava pel carrer.
- Què...
- On és aquest carrer? – el va tallar.

L'home s'ho rumiava quan, fruit dels nervis que s'estaven menjant l'Elgio per dins, va cridar-li:

- On és?!

L'home ràpidament va senyalar un carrer pròxim on eren ells. L'Elgio hi va arribar amb una corredissa, va mirar la placa que tenia sobre el cap i, efectivament, aquell era el carrer.

Ara només havia de trobar el número que li havia indicat l'home: el 32.

Va caminar mirant a dreta i esquerra del carrer fins que, al final, va veure un portal d'una casa obert. A sobre la porta hi havia dos números de ferro clavats. Aquella era la casa de l'Arsen.

No semblava de cap manera, la casa on residiria un home ric, però hi va entrar. Davant seu hi havia un llarg passadís fosc que conduïa a un menjador amb una gran taula de fusta i, a la dreta, unes claustrofòbiques escales molt estretes que conduïen als pisos superiors. Va mirar pel forat de l'escala i va deduir que com a mínim n'hi havia quatre.

Va pujar silenciosament les escales fins arribar al primer pis. Res.

Va seguir pujant, suava molt per l'esquena, de nervis. Al segon pis hi havia una habitació d'on sortia llum.

L'Elgio hi va entrar i va veure l'Arsen assegut en una cadira darrere una rica taula de fusta plena de fulls de paper. L'habitació estava bellament decorada amb retrats pintats a l'oli i, fins i tot, alguns caps d'animals dissecats penjats a les parets empaperades.

L'Arsen es va aixecar lentament de la cadira. Anava vestit amb unes robes de vellut vermell i portava, com sempre, els anells d'or de la seva família.

- Arsen, el teu amic mut... Només ha posat el teu nom a la portada! Com vols que així guanyi diners jo també? Forma part del teu increïble i ben pensat pla?
- Amic meu... que innocent que ets. Tinc el pla molt més ben pensat del que t'has pogut imaginar.

L'Arsen va aixecar una pistola petita que guardava a la butxaca, va apuntar cap a l'Elgio i, al cap d'uns instants, va caure al terra. No sentia les cames, només un dolor intents al pit. S'hi va posar la mà i ràpidament va quedar coberta de sang.

## EL TITELLAIRE

Estirat al terra va veure com l'Arsen s'acostava a ell i, mirant-lo des de dalt li deia:

- Ho has fet molt bé, Elgio. Molt i molt bé...

I el món es va tornar negre.

## L'AUTOR DEL LLIBRE

**EL TITELLAIRE**

**E**l senyor Terras estava a la seva biblioteca, assegut a la butaca quan, de sobte, va sentir més soroll del normal als pisos inferiors. Ja no només se sentia el soroll dels engranatges de la maquinària de la impremta, sinó també gent parlant en veu alta i la senyora Terras cridant-lo.

Ell es va aixecar ràpidament de la butaca i va córrer fins les portes de fusta de la biblioteca. Va baixar fins la Impremta hi va presenciar l'escena.

La seva dona estava asseguda al terra amb els ulls negats de llàgrimes brillants. Els treballadors de la impremta estaven units al final del soterrani envoltant el que semblava un home que era a terra. S'hi va apropar lentament i els homes es van obrir, deixant al descobert el treballador mut ple de sang que li brollava del nas trencat.

Es va girar i li va cridar a la seva dona:

- Què ha passat?!

Ella es va limitar a senyalar la pila de llibres que hi havia allà a prop. Ni tan sols s'hi havia fixat. Amb certa por i nerviositat va

## EL TITELLAIRE

agafar un dels llibres amb els ulls tancats. Quan va estar preparat per processar el que pogués haver passat, va obrir els ulls.

### *Estudis històrico-arqueològics sobre Iluro*

#### d'Arsen

Veure aquell nom a la portada del seu llibre va ser com rebre una punyalada a l'estómac, i el va fer retrocedir fins quedar recolzat a una màquina que hi havia al seu darrere.

La seva dona va començar a parlar.

- No és culpa seva! L'Elgio necessitava els diners i ell li havia promès que obtindria la meitat dels guanys que generessin amb aquell llibre... L'Elgio ho ha fet per necessitat, però ha estat enganyat! L'Arsen ens ha enganyat a tots... – va dir entretallada.

Continuava plorant i s'eixugava les llàgrimes amb la màniga dreta del vestit.

El senyor Terras estava confós i necessitava saber què havia passat. Què hi tenia a veure l'Arsen en tot això? No li encaixaven les peces i la situació el preocupava més que cap altra cosa en aquell moment.

Va pujar les escales fins al replà. A la seva dreta hi havia el bastó que sempre agafava perquè el feia més galant, lluita i, d'alguna manera, li feia agafar confiança en ell mateix. El va agafar, el necessitava per personar-se davant aquell manipulador i, pel que semblava, poderós home. Va empènyer la porta de casa i va sortir

## EL TITELLAIRE

amb pressa. La senyora Terras pujava les escales darrere seu preguntant-li que no ho fes, però ja havia pres la decisió.

Es va dirigir cap a la casa on l'Arsen sempre havia viscut des que els Terras els hi havien comprat l'altra residència que posseïen. Ràpidament es va plantar davant les portes de fusta fosca de la casa i hi va entrar amb calma. Va pujar les escales que hi havia prop del saló principal i va passar el primer pis. En arribar al segon, va veure llum que s'escapava per la porta d'una habitació pròxima. La va obrir i va presenciar l'esgarrifosa escena. L'Arsen era assegut sobre el seu estudi i, al terra, el cos sense vida de l'Elgio amb un forat al pit ple de sang.

- Vaja... els plans comencen a fallar... – va començar l'Arsen.
- Diques, què està passant. Explica'm-ho tot, Arsen – va dir el senyor Terras assenyalant-lo amb el bastó a la cara.
- Abaixa el bastó, Francesc, només he mogut fitxa. Posa't còmode – va dir assenyalant una còmode butaca de color rosa que hi havia a l'habitació-, que t'explico la jugada.

El senyor Terras va obeir les seves ordres, només volia saber què passava en aquells moments a la seva vida.

- Recordes què va passar fa trenta anys, Francesc? – va dir l'Arsen-. La teva mare estava molt malalta, terminal, però el teu pare i tu, tossuts com éreu, ens vau comprar la segona casa que teníem. Nosaltres us la vam vendre perquè, certament, no era gaire utilitzada, però us vau aprofitar de nosaltres. Al cap de dies vàreu tornar a vendre la casa... Pel doble del seu preu – va dir amb menyspreu.

## EL TITELLAIRE

A continuació va escopir al terra.

- Us vau aprofitar de nosaltres per pagar una morterada de diners a un metge que no va poder fer res per la vida de la teva mare. El resultat de tot això? La meva família amb una propietat menys i vosaltres amb un mort i, com que el metge us va retornar la meitat dels diners, rics altre cop.

En Francesc no es veia en cor de dir res davant d'aquell home que semblava boig.

- Fa anys vaig escriure un llibre sobre la història d'aquesta ciutat, però tot el que deia era inventat. Ningú el va voler publicar, ni tan sols provar de llegir-lo, perquè sabien que l'autor n'era jo. Aquest octubre el teu amiguuet Vives va morir, i vaig veure que seria el moment idoni per assestar el meu cop i tornar-te el que ens vas fer tu. Vaig desenterrar del calaix on els havia tancat els papers on m'havia inventat aquella història i els vaig enviar a un arqueòleg italià que havia conegut anys endarrere. Li vaig fer una oferta deliciosa: si et convencia de publicar el llibre, tots dos hi constaríem com a autors i ell s'enduria part dels guanys. Evidentment el vaig enviar a ell perquè tu no m'hauries volgut publicar el llibre. Quan va acceptar i va arribar a la ciutat vaig enviar una carta a la seva mare comunicant-li la fatal notícia que el seu fill havia mort de tuberculosi durant el viatge. Llavors, només calia esperar que et convencés. Mentre ell ho feia, vaig contactar amb l'home que imprimeix la portada dels llibres a la teva Impremta i, d'una manera amable i agradable, evidentment, el vaig



## EL TITELLAIRE

obligar a imprimir només el meu nom a la coberta. Segons tenia calculat, quan l'Elgio descobrí que ell no sortia a la portada i, per tant, no veuria ni una sola moneda provinent d'aquell llibre, em vindria a veure i jo, com has comprovat, acabaria amb la seva fútil vida. Fins aquí tot ha sortit a la perfecció, però no podia endevinar com reaccionaries tu davant tot això, així que he reservat pel final l'ingredient més agradable: la improvisació.

L'Arsen es va aixecar de la taula on era assegut i es va acostar a la butaca on, immòbil, mut i blanc com el paper, seia el senyor Terras.

- Us he fet anar a tots com si fóssiu titelles – va continuar-, he mogut els fils a la perfecció i tota l'obra ha transcorregut amb normalitat, i aquí acaba. Em permetràs donar-te les gràcies per haver imprès la meua excel·lent obra amb la que guanyaré tants diners que no sabré on posar-los i, tal i com els Terras va fer al seu moment, m'hauré aprofitat de vosaltres.

Llavors el senyor Terras va veure com el seu enemic, al qual havia subestimat, es dirigia a tancar el teló de teatral de titelles. L'Arsen va agafar una pistola que tenia a la butxaca per, com a mínim, segon cop aquell dia i va apuntar directament al senyor Terras.

Però, de sobte, aquest es va aixecar i va començar a girar al voltant d'aquell Lluçifer.

## EL TITELLAIRE

- T'he subestimat – va dir aixecant els braços-, i m'he equivocat. Em disculpo davant vos, senyor dels diners i gran titellaire – va dir tot ajupint-se i besant-li la mà-.

L'Arsen mostrava un rostre descol·locat, no sabia ben bé com reaccionar a aquella situació tan estranya.

- Però – va continuar el senyor Terras-, abans que acabi l'espectacle, la titella realitzarà un moviment inesperat i no propiciat pel seu titellaire.

I, amb un moviment molt ràpid, va agafar el bastó i li va etzibar un cop sec al canell a l'Arsen. La pistola va sortir volant fins que va caure al terra, prop del senyor Terras. Aquest es va ajupir i la va agafar, amb calma.

- La titella ha despertat i s'ha adonat de tot el que ha fet a mans del desprietat artista i, ara, s'allibera dels seus fils.

Sense pensar-s'ho dues vegades, va prémer el gallet. Una bala va sortir ràpida com la llum i va travessar les costelles de l'Arsen fins arribar al seu cor negre revestit d'or.

La sang va regalimar per la seva americana i, uns segons després es va precipitar sobre el terra.

La sala es va quedar, per fi, en silenci i en Francesc Terras va observar l'escena, va respirar fons i va prendre la decisió més difícil i important de la seva vida.

## EL TITELLAIRE

Va deixar l'arma sobre l'estudi i va abandonar l'habitació i la casa. Caminant tranquil es va dirigir de nou a la residència dels Terras. Quan hi era a prop va veure com la seva dona pujava a una diligència. Llavors el va veure, van mantenir les mirades l'un i l'altre durant uns segons i, finalment, la senyora Terras va pujar a la cabina. El senyor Terras va observar, immòbil, com el conductor esperonava els cavalls i la seva dona abandonava el carrer.

Aquell fet no va fer res més que recolzar la decisió que havia pres uns minuts abans. Va entrar a casa seva, va baixar als soterranis i va cridar:

- Tothom fora de la casa! Ara mateix!

Els treballadors que encara eren allà, esperant ordres, van abandonar les màquines i es van dirigir a les portes de sortida. Les minyones també eren al soterrani, sorpreses per la situació.

- Vosaltres també, marxeu.

Els va dir el senyor Terras més relaxat. Però, veient que cap d'elles tenia intenció d'obeir les seves ordres, els hi va cridar:

- Feu-ho!

Davant d'aquells crits del senyor Terras, van abandonar lentament la sala i van començar a pujar les escales.

Llavors el senyor Terras va anar fins al final dels soterranis, va agafar un dels llibres que s'havien imprès aquell matí i se'l va posar a la butxaca de l'americana.

## EL TITELLAIRE

Va agafar, a continuació, piles de papers i els va començar a llençar pels aires. Papers i més papers, tots els que va poder, fins que els soterranis van quedar coberts per una catifa blanca. Llavors va agafar una garrafa que hi havia amb oli per greixar els engranatges i el va llençar sobre els papers. Va observar durant uns minuts l'habitació i, finalment, va treure's un llumí de la butxaca, el va encendre, i el va tirar damunt el greix. Les flames es van escampar ràpidament encenent tot el que trobaven al seu pas: papers, greix de les maquinàries, ...

Només un llibre se salvava de la crema, el que guardava a la butxaca. Tot el que havia passat va ser culpa de la fatalitat, però a partir d'ara tot estava previst. El foc es va contaminar a les parets empaperades de la casa i per les catifes i les cortines i els soterranis van esdevenir un infern. Quan no va poder suportar més aquella calor, el senyor Terras va pujar lentament les escales, els soterranis cremant al seu darrera i, per última vegada, va passar per la sala d'estar, que començava a cremar i, a continuació, va pujar les escales de marbre que duïen a la biblioteca. Mentre era al replà va veure com el foc havia arribat al pis del menjador i com, poc a poc, consumiria tota la casa. Va entrar a la biblioteca i es va asseure a la seva apreciada butaca. Va posar-se la pipa a la boca i va obrir el llibre.

El que estava disposat a tractar com el seu llegat al món, com un fill, el fruit més dolç de la seva vida, havia resultat ser una gran mentida, un aliment podrit i verinós per la societat.

Les flames van conquerir la biblioteca ràpidament, i la calor es va fer insuportable. La biblioteca, tots i cada un dels llibres que

## EL TITELLAIRE

formaven el cervell d'aquell home savi, es cremaven lentament. El senyor Terras va esperar, pacient, les flames, amb el llibre entre les mans i la pipa als llavis.

De sobte, va notar que els peus li cremaven i com la roba se li encenia, i no era capaç de veure res, el fum havia cobert la sala. Lentament, va deixar de sentir la pipa als llavis, no sentia el tacte de la coberta entre els dits, i respirar se li feia molt feixuc... Es va quedar com adormit, envoltat de flames i fum, una vida dedicada a la lectura reduïda a cendres. Una titànica mentida calcinada.



18 DE SETEMBRE  
DE 2016.